

บทที่ 3

ความสัมพันธ์ของคำบอกบุรุษและคำนามแทนผู้พูดผู้ฟัง กับลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของถิ่นที่อยู่ในชุมชนเมือง

ในบทนี้ผู้วิจัยมุ่งอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้คำบอกบุรุษและคำนามแทนผู้พูดผู้ฟังกับลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของคนในชุมชนเมือง โดยใช้เกณฑ์การกำหนดเขตเมือง ตามการศึกษาของสมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2536 : 12-14 ; อ้างถึงใน ฉัฐวุฒิ พงศ์จันทร์-เสถียร, 2539 : 32) ซึ่งพิจารณาว่า เขตเมืองเป็นแหล่งสำคัญของชุมชน 3 ลักษณะ คือเป็น 1) ศูนย์กลางเศรษฐกิจและธุรกิจ 2) ศูนย์กลางการศึกษา 3) ศูนย์กลางการติดต่อคมนาคมชุมชนเมืองในท้องถิ่นที่ศึกษาก็คือเทศบาลเมืองนั่นเอง ในการศึกษานี้จะพิจารณาลักษณะทางสังคม วัฒนธรรมในชุมชนเมืองว่าจะเป็นตัวแปรของการเลือกใช้คำในขอบเขตการศึกษามากน้อยเพียงใด

คำบอกบุรุษและคำนามแทนผู้พูดผู้ฟัง

1. คำบอกบุรุษในภาษาถิ่นใต้กลุ่มนครศรีธรรมราชในเขตชุมชนเมือง

การศึกษาคำบอกบุรุษในเขตชุมชนเมืองกระบี่ นครศรีธรรมราช ทุ่งสง ตรัง ควนขนุน และหัวไทร ผู้วิจัยพบการใช้คำบอกบุรุษที่ 1 มีจำนวน 6 คำ ดังนี้

กู /ku;4/	เค้า /khaw2/
ฉัน /chan1/	ผม /phom1/
เรา /raw3/	ฉาน /cha;n1/

ในจำนวนนี้ คำบอกบุรุษที่ 1 “กู เค้า ฉัน ผม เรา ” เป็นคำที่ใช้ทั้งในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ และภาษาไทยถิ่นถิ่นใต้ ส่วน “ฉาน” เป็นคำที่ใช้เฉพาะในภาษาไทยถิ่นใต้

ด้านการใช้คำบอกบุรุษที่ 2 พบ 10 คำ ดังนี้

แก /k3;3/	คุณ /khun5/
ตัวเอง /tua3 - ?e;N3/	ท่าน /tha;n6/
เธอ /thE;5/	มึง /m*N2/
ตน /ton4/	เด็น /tEn4/

ตัว /tua3/

ตุ /su;2/

ในจำนวนนี้มีกลุ่มคำใหม่ จำนวน 5 คำ คือ แก คุณ ตัวเอง ท่าน และเป็นคำเก่า จำนวน 5 คำ คือ มิ่ง ตน เดิน ตัว และตุ

1.1 คำบอกบุรุษที่ 1

คำบอกบุรุษที่ 1 ทั้ง 6 คำ สามารถจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ คำใหม่ และคำเก่าได้ ดังนี้

1.1.1 คำใหม่

คำบอกบุรุษที่ 1 ที่จัดเป็นคำใหม่ มี 4 คำ ได้แก่ คำว่า เค้า ฉัน ผม เรา คำในกลุ่มนี้ ปรากฏใช้ในหลายกลุ่มประชากร ดังนี้

เค้า /khaw2/

ใช้ทั้งในความสัมพันธ์แบบสมมูล คือเพื่อน และความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล คือญาติผู้ใหญ่ ญาติผู้น้อย และสามี

เป็นคำที่ครูเพศหญิง ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับเพื่อนสนิทเพศเดียวกัน(วัยเดียวกัน) ญาติผู้ใหญ่ ที่เป็นพี่ทั้งเพศชายเพศหญิง (วัยเดียวกัน) ญาติผู้น้อย ที่เป็นน้องทั้งเพศชายเพศหญิง (วัยเดียวกัน) และสามี

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังทั้ง 3 แบบจะเห็นว่าเป็นบุคคลที่ผู้พูดมีความสัมพันธ์แบบสนิทสนมด้วยทั้งสิ้น ดังนั้นกล่าวได้ว่าการใช้คำนี้แสดงถึงความเท่าเทียมกันระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง สะท้อนถึงอิทธิพลของการศึกษาและภาษากรุงเทพฯ ดังที่ปรากฏการใช้เฉพาะกลุ่มอาชีพครูเพศหญิงอันเป็นกลุ่มที่มีการศึกษา และใช้ภาษากรุงเทพฯในชีวิตประจำวันมากกว่ากลุ่มอื่น

ฉัน /chan1/

ใช้ทั้งในความสัมพันธ์แบบสมมูล คือ เพื่อน คนรู้จัก คนไม่รู้จัก และในความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล คือ ญาติผู้ใหญ่ ญาติผู้น้อย และสามี

เป็นคำที่ครู และผู้ค้าขายเพศหญิง ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับเพื่อนสนิทและไม่สนิท ทั้งเพศชายเพศหญิง (วัยสูงกว่า/วัยเดียวกัน) คนรู้จักที่สนิทและไม่สนิท ทั้งเพศชายเพศหญิง (วัยสูงกว่า/วัยเดียวกัน) คนไม่รู้จัก ทั้งเพศชายเพศหญิง (วัยสูงกว่า/วัยเดียวกัน) ญาติผู้ใหญ่ ทั้งเพศชาย

เพศหญิงที่เป็นปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ ลุง ป้า น้า อา พี่ ญาติผู้เยาว์ ทั้งเพศชายเพศหญิงที่เป็นน้อง และ
สามี

เมื่อพิจารณาการใช้คำดังกล่าวตามตัวแปรความสัมพันธ์ จะเห็นว่าการเลือกใช้คำนี้
ของผู้พูด แสดงถึงคุณภาพและเป็นการให้เกิดริศผู้ฟัง เนื่องจากผู้พูดใช้คำดังกล่าวกับผู้ฟังเกือบ
ทุกความสัมพันธ์กับบุคคลที่อายุมากกว่า แม้จะปรากฏกับคนที่อายุน้อยกว่าก็มีเพียงญาติผู้เยาว์ที่
เป็นน้องเท่านั้น ซึ่งน้อยมากเมื่อเทียบกับความสัมพันธ์อื่น

ฉนั้น เป็นคำบอกบุรุษที่1 ที่ผู้พูดเพศหญิงวัยผู้ใหญ่นิยมใช้มากที่สุด ถือเป็นคำ
สุภาพไม่หยาบคาย แต่จะไม่ใช้กับผู้ฟังที่เป็นลูกหรือคะเนว่าอายุน้อยกว่าลูกผู้พูด

ผม /phom1/

ใช้ทั้งในความสัมพันธ์แบบสมมูล คือ เพื่อน คนรู้จัก คนไม่รู้จัก ในความสัมพันธ์
แบบไม่สมมูล คือ ญาติผู้ใหญ่ ญาติผู้เยาว์ และภรรยา และในความสัมพันธ์แบบเป็นกลาง คือ
ผู้ให้บริการกับผู้รับบริการ

เป็นคำที่นักเรียนเพศชาย ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับเพื่อนที่สนิทและไม่สนิท ทั้งเพศ
ชายเพศหญิง(วัยสูงกว่า/วัยเดียวกัน) คนรู้จักที่สนิทและไม่สนิท ทั้งเพศชายเพศหญิง(วัยสูงกว่า/วัย
เดียวกัน) คนไม่รู้จัก ทั้งเพศชายเพศหญิง(วัยสูงกว่า/วัยเดียวกัน) ญาติผู้ใหญ่ ทั้งเพศชายเพศหญิงที่
เป็นปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ ลุง ป้า น้า อา พี่ ญาติผู้เยาว์ ทั้งเพศชายเพศหญิงที่เป็นน้อง และผู้ให้บริการ
ทั้งเพศชายเพศหญิง(วัยสูงกว่า/วัยเดียวกัน)

เป็นคำที่ครูเพศชาย ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับเพื่อนที่สนิทและไม่สนิท ทั้งเพศชายเพศ
หญิง(วัยสูงกว่า/วัยเดียวกัน/วัยอ่อนกว่า) คนรู้จักที่สนิทและไม่สนิท ทั้งเพศชายเพศหญิง(วัยสูง
กว่า/วัยเดียวกัน/วัยอ่อนกว่า) คนไม่รู้จัก ทั้งเพศชายเพศหญิง(วัยสูงกว่า/วัยเดียวกัน/วัยอ่อนกว่า)
ญาติผู้ใหญ่ ทั้งเพศชายเพศหญิงที่เป็นปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ ลุง ป้า น้า อา พี่ ญาติผู้เยาว์ ทั้งเพศชาย
เพศหญิงที่เป็นน้อง ผู้บังคับบัญชา ทั้งเพศชายเพศหญิง(วัยสูงกว่า/วัยเดียวกัน/วัยอ่อนกว่า)
ผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งเพศชายเพศหญิง(วัยสูงกว่า/วัยเดียวกัน/วัยอ่อนกว่า) และผู้ให้บริการ ทั้งเพศ
ชายเพศหญิง(วัยสูงกว่า/วัยเดียวกัน/วัยอ่อนกว่า)

เป็นคำที่ผู้ค้าขายเพศชาย ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับเพื่อนที่สนิทและไม่สนิททั้งเพศ
ชายเพศหญิง(วัยสูงกว่า/วัยเดียวกัน/วัยอ่อนกว่า) คนรู้จักที่สนิทและไม่สนิททั้งเพศชายเพศหญิง(วัย
สูงกว่า/วัยเดียวกัน/วัยอ่อนกว่า) คนไม่รู้จักทั้งเพศชายเพศหญิง(วัยสูงกว่า/วัยเดียวกัน/วัยอ่อนกว่า)
ญาติผู้ใหญ่ทั้งเพศชายเพศหญิงที่เป็นปู่ ย่า ตา ยาย พ่อแม่ ลุง ป้า น้า อา พี่ ญาติผู้เยาว์ทั้งเพศชายเพศ
หญิงที่เป็น และผู้รับบริการ ทั้งเพศชายเพศหญิง(วัยสูงกว่า/วัยเดียวกัน/วัยอ่อนกว่า)

เมื่อพิจารณาการใช้คำดังกล่าวตามตัวแปรความสัมพันธ์ จะเห็นว่าการเลือกใช้คำนี้ของผู้พูดแสดงถึงความสุขภาพและเป็นการให้เกียรติผู้ฟัง ผู้พูดใช้คำดังกล่าว กับผู้ฟังเกือบทุกความสัมพันธ์ โดยคำนึงถึงอายุที่มากกว่าและเท่ากัน แม้จะปรากฏกับคนที่อายุน้อยกว่าก็มีเพียงญาติผู้เยาว์ที่เป็นน้องเท่านั้นซึ่งน้อยมากเมื่อเทียบกับความสัมพันธ์แบบอื่น

เรา /raw5/

ใช้ในความสัมพันธ์แบบสมมูล คือ เพื่อน คู่รัก และในความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล คือ ญาติผู้ใหญ่ ญาติผู้เยาว์ สามเณร

เป็นคำที่นักเรียนเพศชายและเพศหญิง ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับเพื่อนไม่สนิท ทั้งเพศชายเพศหญิง(วัยเดียวกัน) คู่รัก

เป็นคำที่ครูเพศชายและเพศหญิง ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับเพื่อนที่ไม่สนิท ทั้งเพศชายเพศหญิง(วัยเดียวกัน) สามเณร

เป็นคำที่ผู้ค้าขายเพศชายและเพศหญิง ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับเพื่อนที่สนิทและไม่สนิท ทั้งเพศชายเพศหญิง(วัยเดียวกัน) ญาติผู้ใหญ่ที่เป็นพี่ ญาติผู้เยาว์ที่เป็นน้อง สามเณร

การใช้คำนี้ แสดงถึงความเท่าเทียมกันระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง แม้ว่าการใช้คำดังกล่าวของผู้พูดวัยผู้ใหญ่จะปรากฏในความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล คือ สามเณรกับภรรยา แต่ถือได้ว่าในยุคนปัจจุบันสามเณรกับภรรยาก็รู้สึกว่าคุณค่าความเท่าเทียมกันมากขึ้น การใช้คำนี้ จึงสะท้อนถึงความรู้สึกเท่าเทียมกันระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง

1.1.2 คำเก่า

คำในกลุ่มนี้มี 2 คำ คือ ภู ฉาน ดังนี้

ภู /ku;4/

ใช้ในความสัมพันธ์แบบสมมูล คือ เพื่อน และในความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล คือ ญาติผู้ใหญ่ ญาติผู้เยาว์

เป็นคำที่นักเรียนเพศชาย และเพศหญิง ใช้แทนตัว เมื่อเพื่อนสนิททั้งเพศชายเพศหญิง(วัยเดียวกัน)

เป็นคำที่ครูเพศชาย ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับเพื่อนสนิทเฉพาะเพศชายด้วยกัน(วัยเดียวกัน)

เป็นคำที่ผู้ค้าขายเพชรชาย และเพชรหญิง ใช้แทนตัวเมื่อพูดกับเพื่อนสนิทเฉพาะเพศเดียวกัน(วัยเดียวกัน) ญาติผู้ใหญ่ที่เป็นพี่ ทั้งเพชรชายเพชรหญิง และญาติผู้น้อย คือ ลูกกับน้อง ทั้งเพชรหญิงเพชรชาย

การใช้คำนี้ แสดงถึงความสนิทสนม และความเท่าเทียมกันระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ส่วนการใช้คำนี้ของผู้พูดที่มีอาชีพค้าขาย ที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ใช้พูดกับกับญาติผู้น้อย แสดงให้เห็นว่าผู้พูดที่อาวุโสกว่ารู้สึกว่าคุณมีสถานภาพเหนือกว่าผู้ฟัง ส่วนการใช้คำนี้กับผู้ฟังที่อายุมากกว่า คือ พี่ แสดงถึงความสนิทสนม ซึ่งจะใช้เฉพาะที่อยู่ในวัยเดียวกันเท่านั้น

ฉาน /cha:n1/

ใช้ในความสัมพันธ์แบบสมมูล คือ คนรู้จัก และในความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล คือ ญาติผู้ใหญ่ และสามี

เป็นคำที่ผู้ค้าขายเพชรหญิง ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับคนรู้จักที่สนิท ทั้งเพชรชายเพชรหญิง(วัยสูงกว่า) ญาติผู้ใหญ่ ทั้งเพชรชายเพชรหญิงที่เป็นปู่ ย่า ตา ยาย พ่อแม่ ลุง ป้า น้า อา พี่ และสามี

เมื่อพิจารณา การใช้ ฉาน ในความสัมพันธ์ทั้ง 2 แบบ จะเห็นว่า ผู้พูดต้องคำนึงถึงอายุที่มากกว่าของผู้ฟังเป็นสำคัญ ดังนั้น กล่าวได้ว่าการใช้คำว่า ฉาน แสดงถึงการเคารพนับถือและให้เกียรติผู้ฟังที่อาวุโสกว่า สะท้อนถึงลักษณะสังคมและวัฒนธรรมการเคารพนับถือผู้อาวุโส

1.2 คำบอกบุรุษที่ 2

คำบอกบุรุษที่ 2 ทั้ง 10 คำ จำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ คำใหม่ และคำเก่า ได้ดังนี้

1.2.1 คำใหม่

คำในกลุ่มนี้ มี 5 คำ ผู้ใช้เป็นนักเรียน และครู

แก /k3;3/

ใช้ในความสัมพันธ์แบบสมมูล คือ เพื่อน

เป็นคำที่นักเรียนเพชรชายเพชรหญิง ใช้เรียกผู้ฟัง ที่เป็นเพื่อนสนิท ทั้งเพชรชายเพชรหญิง (วัยเดียวกัน)

เป็นคำที่ครูเพชรหญิง ใช้เรียกผู้ฟัง ที่เป็นเพื่อนสนิทเพศเดียวกัน (วัยเดียวกัน)

การใช้คำนี้ แสดงถึงความเท่าเทียมกันระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง คำนี้ใช้ในกลุ่มนักเรียน และครูเพศหญิง น่าจะสะท้อนถึงอิทธิพลของของระบบการศึกษาที่ใช้ภาษาไทยมาตรฐาน ดังเห็นได้ว่าไม่ปรากฏใช้ในกลุ่มผู้ชาย

คุณ /khun5/

ใช้ในความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล คือ สามี และภรรยา

เป็นคำที่ครู ใช้เรียกผู้ฟัง ที่เป็นสามี และภรรยา

การใช้ คำนี้ แสดงถึงการให้เกียรติผู้ฟัง น่าจะสะท้อนถึงอิทธิพลของระบบการศึกษาที่ใช้ภาษาไทยมาตรฐาน ดังที่เห็นได้ว่าผู้ใช้นี้มีเพียงกลุ่มอาชีพครู ซึ่งถือเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาและมีการใช้ภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯมากกว่ากลุ่มอื่น

ตัวเอง /tua3 - ?e;N3/

ใช้ในความสัมพันธ์แบบสมมูล คือ เพื่อน คู่รัก และในความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล คือ ญาติผู้ใหญ่ ญาติผู้น้อย สามี และภรรยา

เป็นคำที่นักเรียนเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟังที่เป็นเพื่อนที่สนิท(วัยเดียวกัน) และคู่รัก

เป็นคำที่ครูเพศชาย ใช้เรียกผู้ฟังที่เป็นภรรยา และครูเพศหญิงใช้เรียกผู้ฟังที่เป็นเพื่อนเพศหญิงด้วยกัน(วัยเดียวกัน) ญาติผู้ใหญ่ ที่เป็นพี่(วัยเดียวกัน) ญาติผู้น้อย ที่เป็นน้อง(วัยเดียวกัน) และสามี

การใช้คำนี้ แสดงถึงความเท่าเทียมกันและความเป็นกันเองระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง

ท่าน /tha;n6/

ใช้ในความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล คือ ผู้บังคับบัญชา และผู้บริหารระดับท้องถิ่น

เป็นคำที่ครูเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟัง ที่เป็นผู้บังคับบัญชา ทั้งเพศชายเพศหญิง ผู้บริหารท้องถิ่นระดับ 3 ทั้งเพศชายเพศหญิง

การใช้คำนี้ แสดงถึงความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกัน สะท้อนถึงระบบการทำงานแบบใหม่ที่เน้นตำแหน่งหน้าที่ทางการงาน

เธอ /thE:5/

ใช้ในความสัมพันธ์แบบสมมูล คือ เพื่อน และในความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล คือ ภรรยา ศิษย์

เป็นคำที่นักเรียนเพศชายใช้เรียกเพื่อน ที่สนิทและไม่สนิท(วัยเดียวกัน) และนักเรียนเพศหญิง ใช้เรียกเพื่อน ที่สนิทและไม่สนิท ทั้งเพศชายเพศหญิง(วัยเดียวกัน)

เป็นคำที่ครูเพศชาย ใช้เรียกผู้ฟัง ที่เป็นศิษย์ และภรรยา

เป็นคำที่ครูเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟัง ที่เป็นเพื่อนที่สนิทและไม่สนิท(วัยเดียวกัน) ศิษย์ และสามี

การใช้คำนี้ แสดงถึงคุณภาพ และน่าจะสะท้อนถึงอิทธิพลภาษากรุงเทพฯ และระบบการศึกษา ดังเห็นได้ว่าผู้ใช้คำดังกล่าวเป็นกลุ่มครู ซึ่งเป็นผู้ใช้ภาษากรุงเทพฯ ในชีวิตประจำวันมากที่สุด

1.2.2 คำเก่า

คำในกลุ่มนี้ มี 5 คำ ปรากฏใช้ ดังนี้

มึง /m*N2/

ใช้ในความสัมพันธ์แบบสมมูล คือ เพื่อน และในความ สัมพันธ์แบบไม่สมมูล คือ ญาติผู้ใหญ่ ญาติผู้น้อย

เป็นคำที่นักเรียนเพศชายและเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟัง ที่เป็นเพื่อนที่สนิท ทั้งเพศชาย และเพศหญิง(วัยเดียวกัน)

เป็นคำที่ครูเพศชาย ใช้เรียกผู้ฟัง ที่เป็นเพื่อนสนิทเฉพาะเพศเดียวกัน (วัยเดียวกัน) ญาติผู้ใหญ่ ที่เป็นพี่(วัยเดียวกัน) ญาติผู้น้อย ที่เป็นน้อง(วัยเดียวกัน)

เป็นคำที่ผู้ค้าขายเพศชายและเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟัง ที่เป็นเพื่อนสนิท ทั้งเพศชาย และเพศหญิง(วัยเดียวกัน) คนรู้จักที่สนิท ทั้งเพศชายเพศหญิง(วัยเดียวกัน) ญาติผู้ใหญ่ ที่เป็นพี่(วัยเดียวกัน) ญาติผู้น้อย ที่เป็นน้อง/ลูก/หลาน(วัยอ่อนกว่า)

การใช้คำนี้ แสดงถึงความสนิทสนมระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง

ตน /ton4/

ใช้ในความสัมพันธ์แบบสมมูล คือ คนรู้จัก และไม่สมมูล คือ ญาติผู้ใหญ่

เป็นคำที่ผู้ค้าขายเพศชายและเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟัง ที่เป็นคนรู้จัก ที่สนิทและไม่สนิท ทั้งเพศชายเพศหญิง(วัยสูงกว่า) ญาติผู้ใหญ่ ที่เป็นพี่ ทั้งเพศชายและเพศหญิง(วัยสูงกว่า)

การใช้คำนี้ แสดงถึงการเคารพนับถือผู้ฟัง สะท้อนถึงวัฒนธรรมการเคารพผู้อาวุโส น่าสังเกตว่าการใช้คำนี้ปรากฏการใช้เฉพาะเขตชุมชนเมืองหัวไทรเพียงแห่งเดียว และปรากฏเฉพาะกลุ่มผู้ที่มีอาชีพค้าขาย จึงคาดว่า ในอนาคตการใช้คำดังกล่าวอาจหมดไปเมื่อหมดคนรุ่นนี้

ตัว /tua3/

ใช้ในความสัมพันธ์แบบสมมูล คือ คนรู้จัก คนไม่รู้จัก ในความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล คือ ญาติผู้ใหญ่ และในความสัมพันธ์แบบเป็นกลาง คือ ผู้ให้บริการ ผู้รับบริการ

เป็นคำที่ครูเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟัง ที่เป็นคนรู้จักที่สนิทและไม่สนิท(วัยสูงกว่า) คนไม่รู้จัก(วัยสูงกว่า) ญาติผู้ใหญ่ที่เป็นปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ ลุง ป้า น้า อา พี่ และผู้ให้บริการ(วัยสูงกว่า)

เป็นคำที่ผู้ค้าขายเพศชายและเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟัง ที่เป็นคนรู้จักที่สนิทและไม่สนิท(วัยสูงกว่า) คนไม่รู้จัก(วัยสูงกว่า) ญาติผู้ใหญ่ที่เป็นปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ ลุง ป้า น้า อา พี่ ผู้รับบริการ(วัยสูงกว่า)

การใช้คำนี้ แสดงถึงการเคารพนับถือผู้ฟังที่อาวุโสกว่า ชื่อน่าสังเกต คือ คำนี้ไม่ใช้ในกลุ่มผู้พูดที่เป็นนักเรียน จึงคาดว่า คำนี้อาจสูญหายไปเมื่อหมดคนรุ่นนี้

เดิน /tEn4/

ใช้ในความสัมพันธ์แบบสมมูล คือ คนรู้จัก คนไม่รู้จัก ในความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล คือ ญาติผู้ใหญ่ และในความสัมพันธ์แบบเป็นกลาง คือ ผู้ให้บริการ ผู้รับบริการ

เป็นคำที่นักเรียนเพศชายและเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟัง ที่เป็นคนรู้จักที่สนิทและไม่สนิท(วัยสูงกว่า) คนไม่รู้จัก(วัยสูงกว่า) ญาติผู้ใหญ่ที่เป็นปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ ลุง ป้า น้า อา พี่

เป็นคำที่ครูเพศชายและเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟัง ที่เป็นคนรู้จักที่สนิทและไม่สนิท(วัยสูงกว่า) คนไม่รู้จัก(วัยสูงกว่า) ญาติผู้ใหญ่ที่เป็นปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ ลุง ป้า น้า อา พี่ ผู้ให้บริการ(วัยสูงกว่า)

เป็นคำที่ผู้ค้าขายเพศชายและเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟัง ที่เป็นคนรู้จัก ที่สนิทและไม่สนิท(วัยสูงกว่า) คนไม่รู้จัก(วัยสูงกว่า) ญาติผู้ใหญ่ ที่เป็น ปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ ลุง ป้า น้า อา พี่ ผู้ให้บริการ(วัยสูงกว่า)

การใช้คำนี้ แสดงถึงการเคารพนับถือผู้ฟังที่อาวุโสกว่า ดังที่เห็นว่า ใช้กับผู้ฟังที่อายุมากกว่าเท่านั้น

สุ /su;2/

ใช้ในความสัมพันธ์แบบสมมูล คือ เพื่อน คนรู้จัก และในความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล คือ ญาติผู้ใหญ่ ญาติผู้น้อย

เป็นคำที่นักเรียนเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟัง ที่เป็นเพื่อนสนิท ทั้งเพศชายและเพศหญิง(วัยเดียวกัน)

เป็นคำที่ครูเพศชายและเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟัง ที่เป็นเพื่อนสนิททั้งเพศชายและเพศหญิง(วัยเดียวกัน) ญาติผู้น้อย ที่เป็นน้อง(วัยเดียวกัน/อ่อนกว่า)

เป็นคำที่ผู้ค้าขายเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟัง ที่เป็นเพื่อนสนิททั้งเพศชายและเพศหญิง(วัยเดียวกัน) คนรู้จักที่สนิท(วัยเดียวกัน/อ่อนกว่า) ญาติผู้ใหญ่ที่เป็นพี่ ญาติผู้น้อย ที่เป็นน้อง(วัยเดียวกัน/อ่อนกว่า)

การใช้คำนี้ แสดงถึงความสัมพันธ์ที่สนิทสนมและเท่าเทียมกันระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง

2. คำนามแทนผู้พูดผู้ฟังในภาษาถิ่นใต้กลุ่มนครศรีธรรมราชในชุมชนเมือง

การศึกษาคำนามแทนผู้พูดผู้ฟังในชุมชนเมืองกระบี่ นครศรีธรรมราช ทุ่งสง ตรัง ควนขนุน และหัวไทร ผู้วิจัยพบการใช้คำ ดังต่อไปนี้

คำนามแทนผู้พูด 21 คำ ดังนี้

เพื่อน /ph*an6/	ชื่อเล่น(วิทย์,ดีม...)	นุ้ย/nuj7/
ครู /khru;4/	โป้ /po;3/	ย่า/ja;6/
ตา /ta;3/	ยาย /ja;j5/	ลุง /luN5/
ป้า /pa;4/	พ่อ /phO;6/	แม่/m3;6/
น้ำ /na;7/	อา /?a;7/	พี่/phi;6/
น้อง /nO;N7/	โลก /lo;k6/	พ่อแก่ /phO;6 k3;3/
พ่อเต่า /phO;6 tha;w2/	แม่แก่ /m3;6 k3;3/	แม่เต่า/m3;6 tha;w2/

ด้านคำนามแทนผู้ฟังมี 29 คำ ได้แก่

ชื่อเล่น (วิทย์, ตีม...)	นุ้ย/nuj7/	พ่อค้า/phO;6 kha;7/
แม่ค้า/m3;6 kha;7/	ผ.อ. /phO;2 - ?O;7/	อาจารย์ /?a;3 ca;n3/
นายกฯ /na5 jOk7/	ส.ท./sO;1 tO;6/	เจ้า /ca;w4/
ตัน /ton4/	หลวง /luaN1/	ทวด/thuat6/
โป้/po;3/	ย่า/ja;6/	ตา/ta;3/
ยาย/ja;j5/	ลุง /luN5/	ป้า/pa;4/
พ่อ /phO;6/	แม่/m3;6/	น้า/na;7/
อา/?a;7/	พี่/phi;6/	น้อง /nO;N7/
ลูก/โลก/lo;k6/	พ่อแก่ /phO;6 k3;3/	พ่อเต่า/phO;6 tha;w2/
แม่แก่ /m3;6 k3;3/	แม่เต่า /m3;6 tha;w2/	

2.1 คำนามแทนผู้พูด

คำนามแทนผู้พูดทั้ง 21 คำ จำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม คือ คำที่ใช้กับผู้ที่ เป็นเครือญาติ คำที่ใช้กับผู้ที่ไม่ใช่เครือญาติ และคำที่ใช้กับผู้ที่ เป็นเครือญาติ และไม่ใช่เครือญาติ ได้ดังนี้

2.1.1 คำที่ใช้กับผู้ที่ เป็นเครือญาติ

คำในกลุ่มนี้ มี 10 คำ เป็นคำที่ใช้เพื่อแสดงความสัมพันธ์เฉพาะในเครือญาติ ทุกคำ ใช้ในความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล คือ ญาติผู้่น้อย และญาติผู้ใหญ่ ดังต่อไปนี้

โป้ /po;3/

เป็นคำที่ครูและผู้ค้าขายเพศชาย ที่มีสถานภาพปู่หรือเป็นพ่อของพ่อ ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับผู้ฟังที่เป็นญาติผู้่น้อยที่เป็นหลาน(ลูกของลูกชาย)

ย่า /ja;6/

เป็นคำที่ครูและผู้ค้าขายเพศหญิง ที่มีสถานภาพเป็นย่า/แม่ของพ่อ ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับผู้ฟัง ที่มีเป็นญาติผู้่น้อย ที่เป็นหลาน(ลูกของลูกชาย)

พ่อ /phO;6/

เป็นคำที่ครูและผู้ค้าขายเพศชาย ที่มีสถานภาพเป็นผู้ให้กำเนิด ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับผู้ฟังที่เป็นลูก

แม่ /m3;6/

เป็นคำที่ครูและผู้ค้าขายเพศหญิง ที่มีสถานภาพเป็นผู้ให้กำเนิด ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับผู้ฟังที่เป็นลูก

อา /?a;7/

เป็นคำที่นักเรียน และครูเพศชายเพศหญิง ที่มีสถานภาพเป็นน้องชาย/น้องสาวของพ่อ ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับผู้ฟังที่เป็นญาติพี่น้อง ที่เป็นหลาน(ลูกของพี่ชาย)

ลูก, โลก /lu;k6 ~ lo;k6/

เป็นคำที่นักเรียนเพศชายเพศหญิง ครูและผู้ค้าขายเพศหญิง ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับผู้ฟังที่เป็นญาติผู้ใหญ่ ที่เป็นทวด ปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่

พ่อแก่ /phO;6 k3;3/

เป็นคำที่ครูและผู้ค้าขายเพศชายที่มีสถานภาพเป็นพ่อของแม่ ใช้แทนตัวเมื่อพูดกับผู้ฟังที่เป็นญาติพี่น้อง ที่เป็นหลาน(ลูกของลูกสาว)

พ่อเฒ่า /phO;6 tha;w2/

เป็นคำที่ครูและผู้ค้าขายเพศชายที่มีสถานภาพเป็นพ่อของแม่ ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับผู้ฟัง ที่เป็นญาติพี่น้องที่เป็นหลาน(ลูกของลูกสาว)

แม่แก่ /m3;6 k3;3 /

เป็นคำที่ครูและผู้ค้าขายเพศหญิง ที่มีสถานภาพเป็นแม่ของแม่ ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับผู้ฟังที่เป็นญาติพี่น้อง ที่เป็นหลาน(ลูกของลูกสาว)

แม่เต่า /m3;6 tha;w2/

เป็นคำที่ครูและผู้ค้าขายเพศหญิง ที่มีสถานภาพเป็นแม่ของแม่ ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับผู้ฟังที่เป็นญาติผู้น้อย ที่เป็นหลาน(ลูกของลูกสาว)

2.1.2 คำที่ใช้กับผู้ไม่เป็นเครือญาติ

คำในกลุ่มนี้มี 1 คำ เป็นคำที่ใช้เนื่องจากความสัมพันธ์แบบหน้าที่การงาน อันเป็นมิติสถานภาพทางสังคม

ครู /khru;4/

ใช้ในความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล คือ ศิษย์

เป็นคำที่ครูเพศชายเพศหญิง ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับผู้ฟังที่เป็นศิษย์ ทั้งเพศชายเพศหญิง การใช้คำนี้ แสดงถึงความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง

2.1.3 คำที่ใช้กับทั้งผู้ที่เป็นเครือญาติ และไม่เป็นเครือญาติ

คำในกลุ่มนี้มี 10 คำ ใช้ทั้งในหมู่เครือญาติ และกับผู้ที่ไม่ใช่เครือญาติ แสดงว่าให้ความนับถือจันญาติตามมิติด้วย อันเป็นลักษณะวัฒนธรรมไทย

ตา /ta;3/

ใช้ในความสัมพันธ์ที่สมมูล คือ คนรู้จัก คนไม่รู้จัก และในความสัมพันธ์ที่ไม่สมมูล คือ ญาติผู้น้อย

เป็นคำที่ครูและผู้ค้าขายเพศชาย ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับผู้ฟัง ที่เป็นคนรู้จักที่สนิทและไม่สนิท ทั้งเพศชายเพศหญิง(อายุรุ่นหลาน) คนไม่รู้จัก ทั้งเพศชายเพศหญิง(อายุรุ่นหลาน) และญาติผู้น้อย ที่เป็นหลาน(ลูกของลูกสาว)

ยาย /ja;5/

ใช้ในความสัมพันธ์ที่สมมูล คือ คนรู้จัก คนไม่รู้จัก และในความสัมพันธ์ที่ไม่สมมูล คือ ญาติผู้น้อย

เป็นคำที่ครูและผู้ค้าขายเพศหญิง ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับผู้ฟัง ที่เป็นคนรู้จักที่สนิทและไม่สนิท ทั้งเพศชายเพศหญิง(อายุรุ่นหลาน) คนไม่รู้จัก ทั้งเพศชายเพศหญิง(อายุรุ่นหลาน) และญาติผู้น้อย ที่เป็นหลาน(ลูกของลูกสาว)

ลุง /luN5/

ใช้ในความสัมพันธ์ที่สมมูล คือ คนรู้จัก คนไม่รู้จัก และในความสัมพันธ์ที่ไม่สมมูล คือ ญาติผู้น้อย

เป็นคำที่ครูและผู้ค้าขายเพศชาย ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับผู้ฟัง ที่เป็นคนรู้จักที่สนิทและไม่สนิท ทั้งเพศชายเพศหญิง(อายุรุ่นลูก/หลาน) คนไม่รู้จัก ทั้งเพศชายเพศหญิง(อายุรุ่นลูก/หลาน) และ ญาติผู้น้อย ที่เป็นหลาน(ลูกของน้องชาย/น้องสาว)

ป้า /pa;4/

ใช้ในความสัมพันธ์ที่สมมูล คือ คนรู้จัก คนไม่รู้จัก และในความสัมพันธ์ที่ไม่สมมูล คือ ญาติผู้น้อย

เป็นคำที่ครูและผู้ค้าขายเพศหญิง ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับผู้ฟัง ที่เป็นคนรู้จักที่สนิทและไม่สนิท ทั้งเพศชายเพศหญิง(อายุรุ่นลูก/หลาน) คนไม่รู้จัก ทั้งเพศชายเพศหญิง(อายุรุ่นลูก/หลาน) และญาติผู้น้อย ที่เป็นหลาน(ลูกของน้องชาย/น้องสาว)

น้า /na;7/

ใช้ในความสัมพันธ์ที่สมมูล คือ คนรู้จัก คนไม่รู้จัก และในความสัมพันธ์ที่ไม่สมมูล คือ ญาติผู้น้อย

เป็นคำที่นักเรียนเพศชายเพศหญิง ครูและผู้ค้าขายเพศชายเพศหญิง ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับผู้ฟังที่เป็นที่เป็นคนรู้จักที่สนิทและไม่สนิท ทั้งเพศชายเพศหญิง(อายุรุ่นหลาน) คนไม่รู้จัก ทั้งเพศชายเพศหญิง(อายุรุ่นหลาน) และญาติผู้น้อย ที่เป็นหลาน(ลูกของพี่ชาย/พี่สาว)

พี่ /phi;6/

ใช้ในความสัมพันธ์ที่สมมูล คือ คนรู้จัก คนไม่รู้จัก และในความสัมพันธ์ที่ไม่สมมูล คือ ญาติผู้น้อย และภรรยา

เป็นคำที่นักเรียนเพศชายเพศหญิง ครูและผู้ค้าขายเพศชายเพศหญิง ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับผู้ฟังที่เป็น คนรู้จักที่สนิทและไม่สนิท ทั้งเพศชายเพศหญิง(อายุรุ่นน้อง) คนไม่รู้จักทั้งเพศชายเพศหญิง(อายุรุ่นน้อง) ญาติผู้น้อย ที่เป็นน้อง และภรรยา

น้อง /nO;N7/

ใช้ในความสัมพันธ์ที่สมดุล คือ คนรู้จัก คนไม่รู้จัก และในความสัมพันธ์ที่ไม่สมดุล คือ ญาติผู้ใหญ่ และสามี

เป็นคำที่นักเรียน ครูและผู้ค้าขายเพศชายเพศหญิง ใช้แทนตัวเมื่อพูดกับผู้ฟังที่เป็นคนรู้จักที่สนิทและไม่สนิททั้งเพศชายเพศหญิง(อายุรุ่นพี่) คนไม่รู้จัก ทั้งเพศชายเพศหญิง(อายุรุ่นพี่) และญาติผู้ใหญ่ที่เป็นพี่ และสามี

ชื่อเล่น (วิทย์,ติม...)

ใช้ในความสัมพันธ์แบบสมดุล คือ เพื่อน คู่รัก และในความสัมพันธ์แบบไม่สมดุล คือ ญาติผู้ใหญ่ ญาติผู้น้อย และสามี

เป็นคำที่นักเรียนเพศชายเพศหญิง ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับผู้ฟังที่เป็นเพื่อนที่สนิทและไม่สนิท ทั้งเพศชายเพศหญิง(วัยเดียวกัน) คนรู้จักที่สนิทและไม่สนิท ทั้งเพศชายเพศหญิง(วัยเดียวกัน) คู่รัก ญาติผู้ใหญ่ ที่เป็นทวด ปู่ ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ อา พี่

เป็นคำที่ครูเพศหญิง ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับผู้ฟังที่เป็นเพื่อนที่สนิทและไม่สนิท ทั้งเพศชายเพศหญิง คนรู้จักที่สนิททั้งเพศชายเพศหญิง ญาติผู้ใหญ่ ที่เป็นพี่ ญาติผู้น้อย ที่เป็นน้อง และสามี

เป็นคำที่ผู้ค้าขายเพศหญิง ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับผู้ฟังที่เป็นเพื่อนที่สนิทและไม่สนิททั้งเพศชายเพศหญิง คนรู้จักทั้งเพศชายเพศหญิง ญาติผู้ใหญ่ที่เป็นพี่ ญาติผู้น้อยที่เป็นน้อง และสามี

การใช้คำนี้ แสดงถึงความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันเพราะทุกความสัมพันธ์ล้วนเป็นบุคคลที่ผู้พูดใกล้ชิดสนิทสนม

นุ้ย /nuj7/

ใช้ในความสัมพันธ์แบบสมดุล คือ คนรู้จัก และในความสัมพันธ์แบบไม่สมดุล คือ ญาติผู้ใหญ่

เป็นคำที่นักเรียนเพศชายเพศหญิง ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับผู้ฟังที่เป็นคนรู้จักที่สนิททั้งเพศชายเพศหญิง(วัยสูงกว่า) ญาติผู้ใหญ่ ที่เป็นทวด ปู่ ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่

เป็นคำที่ครูและผู้ค้าขายเพศหญิง ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับผู้ฟังที่เป็นญาติผู้ใหญ่ ที่เป็นทวด ปู่ ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่

การใช้คำนี้ แสดงถึงความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ดังที่จะเห็นว่าการใช้คำดังกล่าวจะปรากฏการใช้กับผู้ฟังที่อาวุโสกว่าเท่านั้น กล่าวได้ว่าการใช้คำนี้สะท้อนถึงการเคารพนับถือผู้ฟังที่อาวุโสกว่า

เพื่อน /ph*an6/

ใช้ในความสัมพันธ์แบบสมมูล คือ เพื่อน และในความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล คือ ญาติผู้ใหญ่ ญาติผู้น้อย

เป็นคำที่นักเรียนเพศชายเพศหญิง ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับผู้ฟังที่เป็นเพื่อนที่สนิท ทั้งเพศชายเพศหญิง(วัยเดียวกัน)

เป็นคำที่ครูและผู้ค้าขายเพศหญิง ใช้แทนตัว เมื่อพูดกับผู้ฟังที่เป็นเพื่อนที่สนิท เฉพาะเพศเดียวกัน(วัยเดียวกัน) ญาติผู้ใหญ่ที่เป็นพี่ ญาติผู้น้อยที่เป็นน้อง

การใช้คำนี้ แสดงถึงความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ดังที่จะเห็นว่า การใช้คำดังกล่าว จะปรากฏการใช้กับผู้ฟัง ที่ผู้พูดมีความสนิทสนม และเป็นญาติที่อายุไม่แตกต่างกันมากนัก กล่าวได้ว่าการใช้คำนี้สะท้อนถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังที่มีความสนิทสนม

2.2 คำนามแทนผู้ฟัง

2.2.1 คำที่ใช้กับผู้ที่เป็นเครือญาติ

คำในกลุ่มนี้ มี 10 คำ แสดงความสัมพันธ์ทางมิติวัย และความตระหนักในความ เป็นเครือญาติ ในวัฒนธรรมไทย ทุกคำใช้ในความสัมพันธ์ในแบบที่ไม่สมมูล คือ ญาติผู้ใหญ่ ดังนี้

ทวด /thuat6/

เป็นคำที่นักเรียนเพศชายเพศหญิง ครูและผู้ค้าขายเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟังที่เป็นญาติผู้ใหญ่ที่เป็นทวด(พ่อแม่ของปู่/ย่า/ตา/ยาย) ทั้งเพศชายเพศหญิง

โป้ /po;3/

เป็นคำที่นักเรียนเพศชายเพศหญิง ครูและผู้ค้าขายเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟังที่เป็นญาติผู้ใหญ่ที่เป็นปู่(พ่อของพ่อ)

ย่า /ja;6/

เป็นคำที่นักเรียนเพศชายเพศหญิง ครูและผู้ค้าขายเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟังที่เป็นญาติผู้ใหญ่ที่เป็นย่า(แม่ของพ่อ)

พ่อ /phO;6/

เป็นคำที่นักเรียนเพศชายเพศหญิง ครูและผู้ค้าขายเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟังที่เป็นญาติผู้ใหญ่ที่เป็นพ่อ(ผู้ให้กำเนิด)

แม่ /m3;6/

เป็นคำที่นักเรียนเพศชายเพศหญิง ครูและผู้ค้าขายเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟังที่เป็นญาติผู้ใหญ่ที่เป็นแม่(ผู้ให้กำเนิด)

อา/?a;7/

เป็นคำที่นักเรียน และครูเพศชายเพศหญิงวัยผู้ใหญ่ที่มีสถานภาพเป็นน้องชาย/น้องสาวของพ่อ ใช้แทนตัวเมื่อพูดกับผู้ฟังที่เป็นญาติผู้น้อยที่เป็นหลาน(ลูกของพี่ชาย)

พ่อแก่ /phO;6 k3;3/

เป็นคำที่นักเรียนเพศชายเพศหญิง ครูและผู้ค้าขายเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟังที่เป็นญาติผู้ใหญ่ที่เป็นตา(พ่อของแม่)

พ่อเต่า /phO;6 tha;w2/

เป็นคำที่นักเรียนเพศชายเพศหญิง ครูและผู้ค้าขายเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟังที่เป็นญาติผู้ใหญ่ที่เป็นตา(พ่อของแม่)

แม่แก่ /m3;6 k3;3 /

เป็นคำที่นักเรียนเพศชายเพศหญิง ครูและผู้ค้าขายเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟังที่เป็นญาติผู้ใหญ่ที่เป็นยาย(แม่ของแม่)

แม่เต่า /m3;6 tha;w2/

เป็นคำที่นักเรียนเพศชายเพศหญิง ครูและผู้ค้าขายเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟังที่เป็นญาติผู้ใหญ่ที่เป็นยาย (แม่ของแม่)

2.2.2 คำที่ใช้กับผู้ที่ไม่เป็นเครือญาติ

คำในกลุ่มนี้มี 6 คำ เป็นคำที่ใช้เนื่องจากหน้าที่ทางการงานอันเป็นมิติสถานภาพทางสังคม ทุกคำใช้ในความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล ดังนี้

พ่อค้า /phO;6 kha;7/

เป็นคำที่ครูเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟัง ที่เป็นผู้ให้บริการเพศชาย
การใช้คำนี้ สะท้อนถึงการให้ความสำคัญกับอาชีพของผู้ฟังมากกว่าการให้ความสำคัญกับเรื่องวัย/อายุผู้ฟัง

แม่ค้า /m3;6 kha;7/

เป็นคำที่ครูเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟัง ที่เป็นผู้ให้บริการเพศหญิง
การใช้คำนี้ สะท้อนถึงการให้ความสำคัญกับอาชีพของผู้ฟังมากกว่าการให้ความสำคัญกับเรื่องวัย/อายุผู้ฟัง

ผ.อ. /phO;2 - ?O;7/

เป็นคำที่ครูเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟังที่เป็นผู้บังคับบัญชาทั้งเพศชายเพศหญิง
การใช้คำนี้ สะท้อนถึงการให้ความสำคัญกับระบบการทำงานในสังคมสมัยใหม่ที่เน้นบทบาทหน้าที่มากกว่าการคำนึงถึงเรื่องวัย/อายุ และเป็นการให้เกียรติผู้ฟัง

อาจารย์ /?a;3 ca;n3/

เป็นคำที่นักเรียนเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟังที่เป็นครูทั้งเพศชายเพศหญิง
การใช้คำนี้ สะท้อนถึงระบบสังคมสมัยใหม่ที่เน้นบทบาทหน้าที่และเป็นการให้เกียรติผู้ฟัง

นายทฯ /na5 jOk7/

เป็นคำที่ครูและผู้ค้าขายเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟังที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่นระดับท้องถิ่น3 (ในเขตเทศบาล)
การใช้คำนี้ แสดงถึงไม่เท่าเทียมระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังสะท้อนถึงระบบสังคมสมัยใหม่ที่เน้นบทบาทหน้าที่ตำแหน่งทางการงาน และให้เกียรติผู้ฟัง

ส.ท. /sO;1 tO;6/

เป็นคำที่ครูและผู้ค้าขายเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟัง ที่เป็นผู้บริหารระดับท้องถิ่น 4 (ในเขตเทศบาล)

การใช้คำนี้ แสดงความไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง สะท้อนถึงระบบ สังคมสมัยใหม่ที่เน้นบทบาทหน้าที่ตำแหน่งทางการงาน หรือมิติสถานภาพทางสังคม มีข้อน่า สงเกตว่า คำนี้จะไม่ค่อยนิยมใช้แต่กลับใช้เรียกผู้ฟังที่สนิทสนม และเพิ่งรับตำแหน่งซึ่งเป็นการหยอก ล้อมากกว่าการให้ความสำคัญกับตำแหน่งหน้าที่

2.2.3 คำที่ใช้กับผู้ที่เป็นเครือญาติ และไม่เป็นเครือญาติ

คำในกลุ่มนี้ มี 13 คำ ใช้ทั้งในผู้ที่เป็นเครือญาติ และในผู้ไม่เป็นเครือญาติ ใน กรณีการใช้กับผู้ไม่เป็นเครือญาติ แสดงว่าให้ความสำคัญน้อยกว่าตามมิติวัย/นับญาติกับผู้ที่มีใช้ ญาติ อันเป็นลักษณะวัฒนธรรมไทย

ตา /ta;3/

ใช้ในความสัมพันธ์ในแบบที่สมมูล คือ คนรู้จัก คนไม่รู้จัก และในความสัมพันธ์ ในแบบไม่สมมูล คือ ญาติผู้ใหญ่

เป็นคำที่นักเรียนเพศชายเพศหญิง ครูและผู้ค้าขายเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟัง ที่ เป็นคนรู้จัก ที่สนิทและไม่สนิท(อายุรุ่นปู่/ตา) คนไม่รู้จัก(อายุรุ่นปู่/ตา) และญาติผู้ใหญ่ ที่มี สถานภาพเป็นตา (พ่อของแม่)

การเรียกผู้ฟัง ตา ที่มีสถานภาพเป็นพ่อของแม่ แสดงถึงการรับอิทธิพลภาษาไทย กรุงเทพมหานคร ต่างจากชนบทที่เรียกว่า พ่อแก่หรือพ่อเต่าเท่านั้น ส่วนการใช้กับผู้ฟังที่มีความสัมพันธ์ เป็นคนรู้จัก(อายุรุ่นปู่/ตา) คนไม่รู้จัก(อายุรุ่นปู่/ตา) การพผู้ฟังที่มีใช้ญาติเสมือนญาติ สะท้อนถึง การให้ความสำคัญกับกับเรื่องวัย/อายุผู้ฟัง

ยาย /ja;j5/

ใช้ในความสัมพันธ์ในแบบที่สมมูล คือ คนรู้จัก คนไม่รู้จัก และในความสัมพันธ์ ในแบบที่ไม่สมมูล คือ ญาติผู้ใหญ่

เป็นคำที่นักเรียน ครู และผู้ค้าขายเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟังที่มีความสัมพันธ์ เป็นคนรู้จัก ที่สนิทและไม่สนิท(อายุรุ่นย่า/ยาย) คนไม่รู้จัก(อายุรุ่นย่า/ยาย) ญาติผู้ใหญ่ที่มี สถานภาพเป็นยาย (แม่ของแม่)

การเรียกผู้ฟัง ยาย ที่มีสถานภาพเป็นแม่ของแม่ แสดงถึงการรับอิทธิพลภาษาไทย กรุงเทพฯ ต่างจากชนบทที่เรียกว่า แม่แก่หรือแม่เต่าเท่านั้น ส่วนการใช้กับผู้ฟังที่มีความสัมพันธ์เป็นคนรู้จักที่สนิทและไม่สนิท(อายุรุ่นยา/ยาย) คนไม่รู้จัก(อายุรุ่นย่า/ยาย) แสดงถึงการเคารพผู้ฟัง ที่มีโชัญชาติเสมือนญาติ สะท้อนถึงการให้ความสำคัญกับกับเรื่องวัย/อายุผู้ฟัง

ลุง /luN5/

ใช้ในความสัมพันธ์ในแบบสมดุค คือ คนรู้จัก คนไม่รู้จัก และในความสัมพันธ์ในแบบที่ไม่สมดุค คือ ญาติผู้ใหญ่

เป็นคำที่นักเรียน ครู และผู้ค้าขายเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟัง ที่เป็นคนรู้จักที่สนิทและไม่สนิท(อายุรุ่นลุง/พ่อ) คนไม่รู้จัก(อายุรุ่นลุง/พ่อ) และญาติผู้ใหญ่ ที่เป็นลุง(พี่ชายพ่อ/แม่)

การใช้คำนี้ นอกจากจะแสดงความสัมพันธ์ในเครือญาติ ยังแสดงการให้ความสำคัญกับมิติวัย

ป้า /pa;4/

ใช้ในความสัมพันธ์ในแบบสมดุค คือ คนรู้จัก คนไม่รู้จัก และในความสัมพันธ์ในแบบที่ไม่สมดุค คือ ญาติผู้ใหญ่

เป็นคำที่นักเรียน ครู และผู้ค้าขายเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟังที่เป็นคนรู้จักที่สนิทและไม่สนิท(อายุรุ่นป้า/แม่) คนไม่รู้จัก(อายุรุ่นป้า/แม่) และญาติผู้ใหญ่ ที่เป็นป้า(พี่สาวพ่อ/แม่)

การใช้คำนี้ นอกจากจะแสดงความสัมพันธ์ในเครือญาติ ยังแสดงการให้ความสำคัญกับมิติวัย

น้ำ /na;7/

ใช้ในความสัมพันธ์แบบสมดุคแบบสมดุค คือ คนรู้จัก คนไม่รู้จัก และไม่สมดุค คือ ญาติผู้ใหญ่

เป็นคำที่นักเรียนเพศชายเพศหญิง ครูและผู้ค้าขายเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟัง ที่เป็นคนรู้จักที่สนิท(อายุรุ่นน้ำ) คนไม่รู้จัก(อายุรุ่นน้ำ) และญาติผู้ใหญ่ ที่เป็นน้ำ(น้องของพ่อ/แม่) ทั้งเพศชายเพศหญิง แต่กระเป๋ และนครศรีธรรมราชใช้เรียกเฉพาะน้องของแม่เท่านั้น

การใช้คำนี้ นอกจากจะแสดงความสัมพันธ์ในเครือญาติ ยังแสดงการให้ความสำคัญกับมิติวัย

พี /phi;6/

ใช้ในความสัมพันธ์แบบสมมูล คือ คนรู้จัก คนไม่รู้จัก และไม่สมมูล คือ ญาติผู้ใหญ่

เป็นคำที่นักเรียนเพศชายเพศหญิง และผู้ค้าขายเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟังที่เป็นคนรู้จัก(อายุรุ่นพี่) คนไม่รู้จัก(อายุรุ่นพี่) ญาติผู้ใหญ่ที่เป็นพี่ทั้งเพศชายเพศหญิง

เป็นคำที่ครูเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟังที่เป็นผู้บังคับบัญชา คนรู้จัก(อายุรุ่นพี่) คนไม่รู้จัก(อายุรุ่นพี่) ญาติผู้ใหญ่ที่เป็นพี่ทั้งเพศชายเพศหญิง

การใช้คำนี้ นอกจากจะแสดงความสัมพันธ์ในเครือญาติ ยังแสดงการให้ความสำคัญกับมิติวัย

น้อง /nO;N7/

ใช้ในความสัมพันธ์แบบสมมูล คือ คนรู้จัก คนรู้จัก และไม่สมมูล คือ ญาติผู้น้อย

เป็นคำที่นักเรียนเพศชายเพศหญิง ครูและผู้ค้าขายเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟังที่เป็นคนรู้จัก(อายุรุ่นน้อง) คนไม่รู้จัก(อายุรุ่นน้อง) ญาติผู้น้อยที่เป็นน้อง/ลูก ทั้งเพศชายเพศหญิง และภรรยา

การใช้คำนี้ นอกจากจะแสดงความสัมพันธ์ในเครือญาติ ยังแสดงการให้ความสำคัญกับมิติวัย

ลูก, โลก /lu;k6 ~ lo;k6/

ใช้ในความสัมพันธ์แบบสมมูล คือ คนรู้จัก คนรู้จัก และไม่สมมูล คือ ญาติผู้น้อย

เป็นคำที่ครูเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟัง ที่เป็นศิษย์ทั้งเพศชายเพศหญิง ญาติผู้น้อยที่เป็นลูกทั้งเพศชายเพศหญิง

เป็นคำที่ผู้ค้าขายเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟังที่เป็นคนรู้จักที่สนิทและไม่สนิท (อายุรุ่นลูก/หลาน) ทั้งเพศชายเพศหญิง คนไม่รู้จัก(อายุรุ่นลูก/หลาน) ทั้งเพศชายเพศหญิง ญาติผู้น้อยที่เป็นลูก/หลาน ทั้งเพศชายเพศหญิง

การใช้คำนี้ นอกจากจะแสดงความสัมพันธ์ในเครือญาติ ยังแสดงการให้ความสำคัญกับมิติวัย

ชื่อเล่น (วิทย์, นก...)

ใช้ในความสัมพันธ์แบบสมมูล คือ เพื่อน คนรู้จัก คู่รัก และในความสัมพันธ์ในแบบไม่สมมูล คือ ญาติผู้ใหญ่ ญาติผู้น้อย สามี และภรรยา

เป็นคำที่นักเรียนเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟัง ที่เป็น เพื่อนที่สนิทและไม่สนิท ทั้งเพศชายเพศหญิง(วัยเดียวกัน/อ่อนกว่า) คนรู้จักที่สนิทและไม่สนิท ทั้งเพศชายเพศหญิง(วัยเดียวกัน/อ่อนกว่า) คู่รัก(วัยเดียวกัน) ญาติผู้ใหญ่ที่เป็นพี่ ทั้งเพศชายเพศหญิง(วัยเดียวกัน) ญาติผู้น้อยที่เป็นน้อง /หลาน ทั้งเพศชายเพศหญิง

เป็นคำที่ครูเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟังที่เป็นเพื่อนที่สนิทและไม่สนิท ทั้งเพศชายเพศหญิง(วัยเดียวกัน/อ่อนกว่า) คนรู้จักที่สนิทและไม่สนิท ทั้งเพศชายเพศหญิง(วัยเดียวกัน/อ่อนกว่า) ญาติผู้ใหญ่ที่เป็นพี่ ทั้งเพศชายเพศหญิง(วัยเดียวกัน) ญาติผู้น้อยที่เป็นน้อง/ลูก/หลาน/เหลน ทั้งเพศชายเพศหญิง สามีและภรรยา

เป็นคำที่ผู้ค้าขายเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟัง ที่เป็นเพื่อนที่สนิทและไม่สนิททั้งเพศชายเพศหญิง คนรู้จักที่สนิทและไม่สนิท ทั้งเพศชายเพศหญิง ญาติผู้ใหญ่ที่เป็นพี่ ทั้งเพศชายเพศหญิง ญาติผู้น้อยที่เป็นน้อง ลูก/หลาน/เหลน ทั้งเพศชายเพศหญิง สามีและภรรยา

การใช้คำนี้ แสดงถึงความเท่าเทียมกันระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ดังจะเห็นว่าผู้พูดจะใช้คำนี้เรียกผู้ฟังที่วัยเดียวกัน หรือวัยอ่อนกว่า การเรียกผู้ฟังที่วัยสูงกว่าปรากฏเพียงผู้ฟังที่เป็นพี่ ซึ่งอยู่ในวัยเดียวกัน การใช้คำนี้จึงสะท้อนความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง

นุ้ย /nuj7/

ใช้ในความสัมพันธ์แบบสมมูล คือ คนรู้จัก คนไม่รู้จักและในความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล คือ ญาติผู้น้อย

เป็นคำที่ผู้ค้าขายเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกผู้ฟังที่เป็น คนรู้จักที่สนิทและไม่สนิท ทั้งเพศชายเพศหญิง(อายุรุ่นลูก/หลาน) คนไม่รู้จัก ทั้งเพศชายเพศหญิง(อายุรุ่นลูก/หลาน) ญาติผู้น้อยที่เป็นลูก หลาน เหลน

การใช้คำนี้ แสดงถึงความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง เพราะจะใช้เรียกผู้ฟังที่อายุน้อยกว่าหรือคะเนว่าอายุรุ่นลูก/หลานเท่านั้น ไม่ใช้เรียกผู้ฟังที่อายุมากกว่าหรืออาวุโสกว่า การใช้คำนี้สะท้อนถึงความรักความเอ็นดูที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟังที่อายุน้อยกว่า

เจ้า /ca;w4/

ใช้ในความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล คือ พระสงฆ์

เป็นคำที่นักเรียนเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกพระสงฆ์ ที่รู้จักที่สนิทและไม่สนิท(วัยสูงกว่า) พระสงฆ์ที่ไม่รู้จัก(วัยสูงกว่า) พระสงฆ์ที่เป็นญาติผู้ใหญ่

เป็นคำที่ครูและผู้ค้าขายเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกพระสงฆ์ ที่รู้จักสนิทและไม่สนิท(วัยสูงกว่า/วัยเดียวกัน/อ่อนกว่า) พระสงฆ์ที่ไม่รู้จัก(วัยสูงกว่า/วัยเดียวกัน/อ่อนกว่า) พระสงฆ์ที่ญาติผู้ใหญ่ที่เป็นทวด ปู่ ลุง พ่อ น้ำ อา พี่ พระสงฆ์ที่ญาติผู้ใหญ่ที่เป็นลูก/หลาน/เหลน

การใช้ เจ้า แสดงถึงการยกย่องและให้เกียรติผู้ฟังที่เป็นพระสงฆ์ แสดงการใช้คำในมิติสถานภาพทางสังคม คำนี้ปรากฏการใช้เฉพาะท้องถิ่นจังหวัดกระบี่เท่านั้น และที่น่าสังเกต คือ ใช้คำนี้เฉพาะผู้ฟังที่เป็นพระสงฆ์ ซึ่งต่างจากชุมชนชนบทที่ใช้เรียกผู้ที่ลาลึกขาบไปแล้วด้วย

ต้น /tOn4/

ใช้ในความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล คือ พระสงฆ์

เป็นคำที่ครูและผู้ค้าขายเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกพระสงฆ์ ที่รู้จักสนิทและไม่สนิท(วัยอ่อนกว่า) พระสงฆ์ที่ไม่รู้จัก(วัยอ่อนกว่า) พระสงฆ์ที่เป็นญาติผู้ใหญ่ที่เป็นลูก/หลาน/เหลน

ใช้ ต้น เรียกพระสงฆ์ที่อายุน้อยกว่า หรืออาจใช้เรียกพระที่เพิ่งบวชใหม่ก็ได้ การใช้คำนี้เป็นการยกย่องและให้เกียรติกับผู้ฟังที่เป็นพระสงฆ์ แสดงการใช้คำในมิติสถานภาพทางสังคม

หลวง /luaN1/

ใช้ในความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล คือ พระสงฆ์

เป็นคำที่นักเรียนเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกพระสงฆ์ ที่รู้จักสนิทและไม่สนิท(วัยสูงกว่า/วัยเดียวกัน) พระสงฆ์ที่ไม่รู้จัก(วัยสูงกว่า/วัยเดียวกัน) พระสงฆ์ที่ญาติผู้ใหญ่ที่เป็นน้ำ อา พี่

เป็นคำที่ครูและผู้ค้าขายเพศชายเพศหญิง ใช้เรียกพระสงฆ์ที่รู้จัก สนิทและไม่สนิท(วัยสูงกว่า/วัยเดียวกัน/อ่อนกว่า) พระสงฆ์ที่ไม่รู้จัก(วัยสูงกว่า/วัยเดียวกัน/อ่อนกว่า) พระสงฆ์ที่ญาติผู้ใหญ่ที่เป็น น้ำ อา พี่ พระสงฆ์ที่เป็นญาติผู้ใหญ่ที่เป็นน้อง

การใช้ หลวง แสดงถึงการยกย่องและให้เกียรติผู้ฟังที่เป็นพระสงฆ์ แสดงการใช้คำในมิติสถานภาพทางสังคม

3. การใช้คำบอกบุรุษและค่านามแทนผู้พูดผู้ฟัง ในชุมชนเมืองจำแนกตามตัวแปร

การใช้คำบอกบุรุษและค่านามแทนผู้พูดผู้ฟัง โดยจำแนกตามตัวแปรถิ่นที่อยู่อาศัย เพศ วัย และอาชีพ ได้ดังต่อไปนี้

ตาราง 11 แสดงคำบอกบุรุษและค่านามแทนผู้พูดผู้ฟังในชุมชนเมือง จำแนกตามถิ่นที่อยู่อาศัย ของผู้พูด

ถิ่นที่อยู่อาศัย	คำบอกบุรุษที่ 1	คำบอกบุรุษที่ 2	ค่านามแทนผู้พูด	ค่านามแทนผู้ฟัง
กระเป๋	กู เค้า ฉัน เรา ผม ฉาน	แก คุณ ตัวเอง ท่าน เธอ มึง เต็น สู้	ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อย เพื่อน ครู ไป ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ อา พี่ น้อง ลูก/โลก พ่อเฒ่า แม่เฒ่า	ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อย พ่อค้า แม่ค้า ผ.อ. อาจารย์ นายกฯ ส.ท. เจ้า ทวด ไป ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ อา พี่ น้อง ลูก/โลก พ่อเฒ่า แม่เฒ่า
นครศรี- ธรรม ราช	กู เค้า ฉัน เรา ผม ฉาน	แก คุณ ตัวเอง ท่าน เธอ มึง เต็น สู้	ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อย เพื่อน ครู ไป ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ อา พี่ น้อง ลูก/โลก พ่อเฒ่า แม่เฒ่า	ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อย พ่อค้า แม่ค้า ผ.อ. อาจารย์ นายกฯ ส.ท. ต้น หลวง ทวด ไป ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ อา พี่ น้อง ลูก/โลก พ่อเฒ่า แม่เฒ่า
ทุ่งสง	กู เค้า ฉัน เรา ผม ฉาน	แก คุณ ตัวเอง ท่าน เธอ มึง เต็น สู้	ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อย เพื่อน ครู ไป ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ พี่ น้อง ลูก/โลก พ่อเฒ่า แม่เฒ่า	ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อย พ่อค้า แม่ค้า ผ.อ. อาจารย์ นายกฯ ส.ท. ต้น หลวง ทวด ไป ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ พี่ น้อง ลูก/โลก พ่อเฒ่า แม่เฒ่า
ตรัง	กู เค้า ฉัน เรา ผม ฉาน	แก คุณ ตัวเอง ท่าน เธอ มึง เต็น สู้	ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อย เพื่อน ครู ไป ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ พี่ น้อง ลูก/โลก พ่อแก่ แม่แก่	ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อย พ่อค้า แม่ค้า ผ.อ. อาจารย์ นายกฯ ส.ท. ต้น หลวง ทวด ไป ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ พี่ น้อง ลูก/โลก พ่อแก่ แม่แก่
ควน ขนุน	กู เค้า ฉัน เรา ผม ฉาน	แก คุณ ตัวเอง ท่าน เธอ มึง เต็น สู้	ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อย เพื่อน ครู ไป ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ พี่ น้อง ลูก/โลก พ่อแก่ แม่แก่	ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อย พ่อค้า แม่ค้า ผ.อ. อาจารย์ นายกฯ ส.ท. ต้น หลวง ทวด ไป ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ พี่ น้อง ลูก/โลก พ่อแก่ แม่แก่
หัวไทร	กู เค้า ฉัน เรา ผม ฉาน	แก คุณ ตัวเอง ท่าน เธอ มึง ตน เต็น ตัว สู้	ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อย เพื่อน ครู ไป ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ พี่ น้อง ลูก/โลก พ่อเฒ่า แม่เฒ่า	ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อย พ่อค้า แม่ค้า ผ.อ. อาจารย์ นายกฯ ส.ท. ต้น หลวง ทวด ไป ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ พี่ น้อง ลูก/โลก พ่อเฒ่า แม่เฒ่า

3.1 การใช้คำตามตัวแปรถิ่นที่อยู่อาศัย สรุปได้ดังนี้

3.1.1 คำบอกบุรุษที่ 1 ไม่มีการแปรตามถิ่นที่อยู่อาศัย ทุกคำปรากฏตรงกันทั้ง 6 แห่ง

3.1.2 คำบอกบุรุษที่ 2 คน ตัว ปรากฏเฉพาะถิ่นหัวไทร นอกนั้นเป็นคำที่ตรงกันกันทั้ง 6 แห่ง

3.1.3 ค่านามแทนผู้พูด มีใช้ดังนี้

พ่อเต่า แม่เต่า ใช้ในถิ่นกระบี่ นครศรีธรรมราช ท่งสง และหัวไทร
 พ่อแก่ แม่แก่ ใช้ในถิ่นตรัง และควนขนุน
 ตา (ใช้กับผู้ฟัง ที่มีสถานภาพเป็นหลาน/ลูกของลูกสาว) ยาย (ใช้กับผู้ฟังที่มี
 สถานภาพเป็นหลาน/ลูกของลูกสาว) และ อา (ใช้กับผู้ฟังที่มีมีสถานภาพเป็นหลาน หรือลูกของ
 พี่ชาย/พี่สาว) ใช้เฉพาะถิ่นกระบี่ และนครศรีธรรมราช

3.1.4 คำนามแทนผู้ฟัง ปรากฏดังนี้

เจ้า ใช้เฉพาะถิ่นกระบี่
 ดั้น หลวง ใช้ในถิ่นนครศรีธรรมราช ท่งสง ตรัง ควนขนุน และหัวไทร
 พ่อเต่า แม่เต่า ใช้ในถิ่นกระบี่ นครศรีธรรมราช ท่งสง และหัวไทร
 พ่อแก่ แม่แก่ ใช้ในถิ่นตรัง และควนขนุน
 ตา (ใช้เรียกผู้ฟัง ที่มีสถานภาพเป็นพ่อของแม่) ยาย (ใช้เรียกผู้ฟังที่มีสถานภาพ
 เป็นแม่ของแม่) และ อา (ใช้เรียกผู้ฟังที่มีมีสถานภาพเป็นน้องชาย /น้องสาวของพ่อ) ใช้เฉพาะถิ่น
 กระบี่ และนครศรีธรรมราช

ตาราง 12 แสดงคำบอกบุรุษและคำนามแทนผู้พูดผู้ฟังในชุมชนเมือง จำแนกตามเพศของผู้พูด

เพศผู้พูด	คำบอก บุรุษที่1	คำบอก บุรุษที่2	คำนามแทนผู้พูด	คำนามแทนผู้ฟัง
ชาย	กู เรา ผม ฉาน	แก คุณ ตัวเอง ท่าน เธอ มึง ตน เต็น ตัว ตู	ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อย ครู ไป ตาสูง พ่อ น้ำ อา พี่ น้อง ลูก/โลก พ่อแก่ พ่อเต่า	ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อย พ่อค้า ผ.อ. อาจารย์ นายกฯ ส.ท. เจ้า ดั้น หลวง ทวด ไป ตาสูง พ่อ น้ำ อา พี่ น้อง ลูก/โลก พ่อแก่ พ่อเต่า
หญิง	กู เล้า ฉั่น เราฉาน	แก คุณ ตัวเอง ท่าน เธอ มึง ตน เต็น ตัว ตู	ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อย เพื่อน ครู ย่า ยาย ป้า แม่น้ำ อา พี่ น้อง ลูก/โลก แม่แก่ แม่เต่า	ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อย แม่ค้า ผ.อ. อาจารย์ นายกฯ ส.ท. ทวด ย่า ยาย ป้า แม่น้ำ อา ลูก/โลก พี่ น้อง แม่แก่ แม่เต่า

3.2 การใช้คำตามตัวแปรเพศ สรุป ได้ดังนี้

3.2.1 คำบอกบุรุษที่ 1 มีคำที่ใช้ในเพศชาย มี 4 คำ คือ กู เรา ผม ฉาน และคำที่ใช้สำหรับ
 เพศหญิง คือ 5 คำ คือ กู เล้า ฉั่น เรา ฉาน

3.2.2 คำบอกบุรุษที่ 2 ไม่มีการแปรตามตัวแปร กล่าวคือ คำบอกบุรุษที่2 ทุกคำสามารถใช้ได้กับผู้ฟัง ทั้งเพศชายเพศหญิง

3.2.3 คำนามแทนผู้พูดที่แปรตามเพศ แยกเป็น คำที่ใช้สำหรับเพศชาย คือ ไป่ ตา ลุง พ่อ พ่อแก่ พ่อเฒ่า และคำที่ใช้สำหรับเพศหญิง คือ เพื่อน ย่า ยาย ป้า แม่ แม่แก่ แม่เฒ่า

3.2.4 คำนามแทนผู้ฟังไม่แปรตามเพศผู้พูด มีการที่แปรตามเพศผู้ฟัง แยกเป็น คำที่ใช้เรียกเพศชาย คือ พ่อค้า เจ้า ต้น หลวง ไป่ ตา ลุง พ่อ พ่อแก่ พ่อเฒ่า และคำที่ใช้เรียกเพศหญิง คือ แม่ค้า ย่า ยาย ป้า แม่ แม่แก่ แม่เฒ่า

ตาราง 13 แสดงคำบอกบุรุษและคำนามแทนผู้พูดผู้ฟังในชุมชนเมือง จำแนกตามวัยของผู้พูด

วัยผู้พูด	คำบอกบุรุษที่1	คำบอกบุรุษที่2	คำนามแทนผู้พูด	คำนามแทนผู้ฟัง
วัยรุ่น	กู เรา ผม	แก ตัวเอง เธอ มึง เต็น ตู	ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อย เพื่อน น้ำอา พี่ น้อง ลูก/โลก	ชื่อเล่น(วิทย์,นก) อาจารย์ เจ้า หลวง ทวด ย่า ไป่ ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำอา พี่ น้อง พ่อแก่ พ่อเฒ่า แม่แก่ แม่เฒ่า
วัยผู้ใหญ่	กู เจ้า ฉัน เรา ผม ฉาน	แก คุณ ตัวเอง ท่าน เธอ มึง คน เต็น ตัว ตู	ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อย เพื่อน ครู ไป่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำอา พี่ น้อง ลูก/โลก พ่อแก่ พ่อเฒ่า แม่แก่ แม่เฒ่า	ชื่อเล่น(วิทย์,นก) พ่อค้า แม่ค้า อาจารย์ นายท. ส.ท. เจ้า ต้น หลวง ทวด ไป่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำอา พี่ น้อง ลูก/โลก พ่อแก่ พ่อเฒ่า แม่แก่ แม่เฒ่า

3.3 การใช้คำตามตัวแปรวัย

3.3.1 คำบอกบุรุษที่1 ทั้ง 6 คำ ใช้ในวัยรุ่น 3 คำ คือ กู เรา ผม ส่วนคำที่ใช้ในวัยผู้ใหญ่ มี 6 คำ คือ กู เจ้า ฉัน เรา ผม ฉาน

3.3.2 คำบอกบุรุษที่2 ทั้ง 10 คำ ใช้ในวัยรุ่น 6 คำ คือ แก ตัวเอง เธอ มึง เต็น และ ตู ใช้ในวัยผู้ใหญ่ ทั้ง 10 คำ คือ แก คุณ ตัวเอง ท่าน เธอ มึง คน เต็น ตัว และ ตู

3.3.3 คำนามแทนผู้พูด ใช้ในวัยรุ่น 8 คำ คือ ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อย เพื่อน น้ำอา พี่ น้อง ลูก/โลก ใช้ในวัยผู้ใหญ่ 21 คำ คือ ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อย เพื่อน ครู ไป่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำอา พี่ น้อง ลูก/โลก พ่อแก่ พ่อเฒ่า แม่แก่ แม่เฒ่า

3.3.4 คำนามแทนผู้ฟัง ใช้ในกลุ่มวัยรุ่น 21 คำ คือ ชื่อเล่น(วิทย์,นก) อาจารย์ เจ้า หลวง ทวด ย่า ไป่ ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำอา พี่ น้อง พ่อแก่ พ่อเฒ่า แม่แก่ แม่เฒ่า ใช้ในวัย

ผู้ใหญ่ 27 คำ คือ ชื่อเล่น(วิทย์,นก) พ่อค้า แม่ค้า อาจารย์ นายกฯ ส.ท. เจ้า ต้น หลวง ทวด ไป ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ อ่า พี่ น้อง ลูก/โลก พ่อแก่ พ่อเฒ่า แม่แก่ แม่เฒ่า

ตาราง 14 แสดงคำบอกบุรุษและค่านามแทนผู้พูดผู้ฟังในชุมชนเมือง จำแนกตามอาชีพของผู้พูด

อาชีพผู้พูด	คำบอกบุรุษที่1	คำบอกบุรุษที่2	ค่านามแทนผู้พูด	ค่านามแทนผู้ฟัง
นักเรียน	กู เรา ผม	แก ตัวเอง เธอ มึง เต็น สู้	ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อย เพื่อน น้ำ อ่า พี่ น้อง ลูก/โลก	ชื่อเล่น(วิทย์,นก) อาจารย์ เจ้า หลวง ทวด ไป ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ อ่า พี่ น้อง พ่อแก่ พ่อเฒ่า แม่แก่ แม่เฒ่า
ครู	กู เจ้า ฉัน เรา ผม ฉาน	แก คุณ ท่าน ตัวเอง เธอ มึง เต็น สู้	ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อย เพื่อน ครู ไป ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ อ่า พี่ น้อง ลูก/โลก พ่อแก่ พ่อเฒ่า แม่แก่ แม่เฒ่า	ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อย ผ.อ. นายกฯ เจ้า ต้น หลวง ทวด ไป ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ อ่า พี่ น้อง ลูก/โลก พ่อแก่ พ่อเฒ่า แม่แก่ แม่เฒ่า
ค้าขาย	กู ฉาน เรา ผม ฉาน	มึง ตน เต็น ตัว สู้	ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อย เพื่อน ครู ไป ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ พี่ น้อง ลูก/โลก พ่อแก่ พ่อเฒ่า แม่แก่ แม่เฒ่า	ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อย นายกฯ เจ้า ต้น หลวง ทวด ไป ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ พี่ น้อง ลูก/โลก พ่อแก่ พ่อเฒ่า แม่แก่ แม่เฒ่า

3.4 การใช้คำตามตัวแปรอาชีพ

3.4.1 คำบอกบุรุษที่1 ใช้ในกลุ่มนักเรียน 3 คำ คือ กู เรา ผม ใช้ในกลุ่มครู 6 คำ คือ กู เจ้า ฉาน เรา ผม ฉาน และใช้ในกลุ่มผู้ค้าขาย 5 คำ คือ กู ฉาน เรา ผม ฉาน

3.4.2 คำบอกบุรุษที่2 ใช้ในกลุ่มนักเรียน 5 คำ คือ แก ตัวเอง เธอ มึง เต็น และสู้ ใช้ในกลุ่มครู 8 คำ คือ แก คุณ ท่าน ตัวเอง เธอ มึง เต็น และสู้ และใช้ในกลุ่มผู้ค้าขาย 5 คำ คือ มึง ตน เต็น ตัว และสู้

3.4.3 ค่านามแทนผู้พูด

ใช้ในกลุ่มนักเรียน 8 คำ คือ ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อย เพื่อน น้ำ อ่า พี่ น้อง ลูก/โลก

ใช้ในกลุ่มครู 21 คำ คือ ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อย เพื่อน ครู ไป ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ อ่า พี่ น้อง ลูก/โลก พ่อแก่ พ่อเฒ่า แม่แก่ แม่เฒ่า

ใช้ในกลุ่มผู้ค้าขาย 20 คำ คือ ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อย เพื่อน ครู ไป ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ พี่ น้อง ลูก/โลก พ่อแก่ พ่อเฒ่า แม่แก่ แม่เฒ่า

3.4.4 คำนามแทนผู้ฟัง ใช้ในกลุ่มนักเรียน 21 คำ คือ ชื่อเล่น(วิทย์,นก) อาจารย์ เจ้า หลวง ทวด ไป ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ อา พี่ น้อง พ่อแก่ พ่อเฒ่า แม่แก่ แม่เฒ่า

ใช้ในกลุ่มครู 25 คำ คือ ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อย ผ.อ. นายกฯ เจ้า ตัน หลวง ทวด ไป ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ อา พี่ น้อง ลูก/โลก พ่อแก่ พ่อเฒ่า แม่แก่ แม่เฒ่า

ใช้ในกลุ่มผู้ค้าขาย 23 คำ คือ ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อย นายกฯ เจ้า ตัน หลวง ทวด ไป ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ พี่ น้อง ลูก/โลก พ่อแก่ พ่อเฒ่า แม่แก่ แม่เฒ่า

4. การใช้คำบอกบุรุษและคำนามแทนผู้พูดผู้ฟังในชุมชนเมือง กับอิทธิพลของภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ

การใช้คำบอกบุรุษที่ 1 ทั้ง 6 คำ เป็นกลุ่มคำใหม่ 4 คำ คือ คำ ฉัน ผม และเรา เป็นคำเก่า 2 คำ คือ กู และฉาน กล่าวได้ว่า คำบอกบุรุษที่ 1 ในชุมชนเมือง ที่จัดอยู่ในกลุ่มคำใหม่ น่าจะมาจากอิทธิพลจากวิถีชีวิตที่มีการแพร่กระจายของระบบการศึกษา สื่อมวลชน และการปกครอง ซึ่งมาจากภาษาไทยมาตรฐาน ส่วนคำบอกบุรุษที่ 2 นั้นมี 10 คำ พบว่าเป็นคำใหม่ 5 คำ คือ แก คุณ ตัวเอง ท่าน เธอ เป็นคำเก่า 5 คำ คือ ตน เต็น ตัว ดู และมีง

การใช้คำบอกบุรุษ และคำนามแทนผู้พูดผู้ฟัง มีใช้ตรงกับภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ น่าจะเป็นเพราะเหตุผล 3 ประการ คือ 1) เป็นศัพท์พื้นฐานในภาษาไทย ได้แก่ คำบอกบุรุษที่ 1 คือ กู คำบอกบุรุษที่ 2 คือ มีง คำนามแทนผู้พูด คือ ไป ย่า ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ พี่ น้อง ลูก และคำนามแทนผู้ฟัง คือ ทวด ย่า ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ พี่ น้อง ลูก 2) เป็นคำใหม่ ได้แก่ คำบอกบุรุษที่ 1 และคำบอกบุรุษที่ 2 ดังกล่าวแล้วข้างต้น เห็นได้ว่าคำนามแทนผู้พูด คือ อา ตา ยาย และคำนามแทนผู้ฟัง คือ อา ตา ยาย ทั้ง 3 คำนี้ใช้แสดงความสัมพันธ์กับผู้ที่เป็นญาติ และใช้นับญาติกับผู้ที่ไม่ได้เป็นญาติ นอกจากนี้ยังมีคำเรียกผู้ฟังว่า พ่อค้า แม่ค้าตามสถานภาพทางอาชีพ ทั้งนี้สังเกตได้ว่า คำนามแทนผู้พูดผู้ฟังที่เป็นคำใหม่ไม่ใช้ในชุมชนชนบท 3) เป็นคำที่ใช้ในการทำงานที่เน้นตำแหน่งหรือสถานภาพ คือ ครู ผ.อ. อาจารย์ ในวัฒนธรรมของสังคมปัจจุบัน กับคำแทน/คำเรียกชื่อเล่น ที่แสดงความสนิทสนมซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่มีตรงกัน

การใช้คำบอกบุรุษที่เป็นคำใหม่ และปรากฏตรงกับคำในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ มีจำนวนมากกว่าคำบอกบุรุษที่เป็นกลุ่มคำเก่า และการปรากฏของคำนามแทนผู้พูดผู้ฟังที่แสดงความสัมพันธ์กับผู้ที่เป็นเครือญาตินอกจากจะสะท้อนถึงความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติแล้ว ยังคง

สะท้อนถึงการให้ความสำคัญ กับวัย/อายุของผู้พูดผู้ฟัง หรือการนับญาติกับบุคคลที่มีใช้ญาติตามวัฒนธรรมไทย

5. การใช้คู่กันของคำบอกบุรุษที่1 กับคำบอกบุรุษที่2 และคำนามแทนผู้พูดกับคำนามแทนผู้ฟัง ในชุมชนเมือง

5.1 คำบอกบุรุษที่ 1 กับคำบอกบุรุษที่ 2

ตาราง 15 แสดงคำบอกบุรุษที่1 กับคำบอกบุรุษที่2 ที่ใช้คู่กัน

คำบอกบุรุษที่1	คำบอกบุรุษที่2
กู	มึง
เค้า	แก ตัวเอง
ฉัน	คุณ ท่าน เธอ ตน เดี๋ยว ตัว
เรา	เธอ คู่
ผม	คุณ ท่าน เธอ ตน เดี๋ยว ตัว
ฉาน	ตน เดี๋ยว ตัว

5.2 คำนามแทนผู้พูด กับคำนามแทนผู้ฟัง

ตาราง 16 แสดงคำนามแทนผู้พูด กับคำนามแทนผู้ฟัง ที่ใช้คู่กัน

คำนามแทนผู้พูด	คำนามแทนผู้ฟัง
ชื่อเล่น(วิทย์,นก)	ทวด โป่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ อา พี่ น้อง พ่อแก่ พ่อเฒ่า แม่แก่ แม่เฒ่า ผ.อ.
นุ้ย ลูก/โลก	ทวด โป่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ พี่ น้อง พ่อแก่ พ่อเฒ่า แม่แก่ แม่เฒ่า
เพื่อน	ชื่อเล่น(วิทย์,นก) พี่ น้อง
ครู	ชื่อเล่น(วิทย์,นก)
โป่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ พ่อแก่ พ่อเฒ่า แม่แก่ แม่เฒ่า	ลูก/โลก นุ้ย
น้ำ อา	ชื่อเล่น(วิทย์,นก)
พี่	ชื่อเล่น(วิทย์,นก) น้อง
น้อง	ทวด โป่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ พี่ น้อง พ่อแก่ พ่อเฒ่า แม่แก่ แม่เฒ่า

5.3 คำบอกบุรุษที่1 กับคำนามแทนผู้ฟัง

ตาราง 17 แสดงคำบอกบุรุษที่1 กับคำนามแทนผู้ฟัง ที่ใช้คู่กัน

คำบอกบุรุษที่1	คำนามแทนผู้ฟัง
เค้า	พี่ น้อง ชื่อเล่น(วิทย์,ติม)
ฉัน	เจ้า ดัน หลวง ผ.อ. ทวด โป่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อแม่ น้ำ พี่ น้อง พ่อแก่ พ่อเฒ่า แม่แก่ แม่เฒ่า
ผม	เจ้า ดัน หลวง ผ.อ. ทวด ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อแม่ น้ำ อา พี่ น้อง พ่อแก่ พ่อเฒ่า แม่แก่ แม่เฒ่า

5.4 คำนามแทนผู้พูด กับคำบอกบุรุษที่2

ตาราง 18 แสดงคำนามแทนผู้พูด กับคำบอกบุรุษที่2 ที่ใช้คู่กัน

คำนามแทนผู้พูด	คำบอกบุรุษที่2
ชื่อเล่น(วิทย์,นก)	ตัวเอง
นุ้ย ลูก/โลก	ตน เดิน ตัว
เพื่อน	ตัวเอง
ครู	เธอ
โป่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า พ่อแม่ พ่อแก่ พ่อเฒ่า แม่แก่ แม่เฒ่า	มีง สู้
น้ำ อา	เธอ มีง
พี่	มีง
น้อง	ตัวเอง ตน เดิน ตัว มีง

ความสัมพันธ์ของคำบอกบุรุษและค่านามแทนผู้พูดผู้ฟัง กับลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนเมือง

การใช้คำบอกบุรุษและค่านามแทนผู้พูด ในชุมชนเมืองแสดงถึงลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้

1. การให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ในมิติวัย

เมื่อใช้คำบอกบุรุษ และค่านามแทนผู้พูด สิ่งหนึ่งที่ผู้พูดต้องคำนึงถึง คือ วัยของผู้พูด และวัยของผู้ฟังดังกล่าวแล้วในบทที่ 2 ตัวอย่าง เช่น เค้า, เรา เป็นคำที่นิยมใช้กับเพื่อน/ญาติ/คนรู้จักที่อยู่ในวัยเดียวกัน โดยจะใช้คู่กันกับคำบอกบุรุษที่ 2 ว่า ตัวเอง, มึง แต่ไม่ใช่กับผู้ฟังที่มีวัยสูงกว่า เพราะถือว่าเป็นการไม่ให้เกียรติผู้ฟัง เช่นเดียวกับการใช้คำเทียบเคียงการนับญาติ คือ ลุง ป้า น้า พี่ น้อง ซึ่งแสดงถึงการคำนึงถึงมิติวัย ตามวัฒนธรรมไทย

2. การให้ความสำคัญกับมิติสถานภาพทางสังคม

การให้ความสำคัญกับเรื่องมิติสถานภาพทางสังคม เป็นการแสดงถึงลักษณะทางสังคมสมัยใหม่ที่เน้นตำแหน่งหน้าที่ทางการงาน ดังที่มีการใช้ค่านามแทนผู้ฟังอันเป็นคำที่มีความหมายบอกตำแหน่งการงาน เช่น อาจารย์ ผ.อ. นอกจากนี้ความสำคัญของสถานภาพทางการงานยังทำให้มีการใช้คำบอกบุรุษที่ 2 คือ ท่าน ซึ่งไม่พบในชุมชนชนบท ค่านามแทนผู้ฟังที่เน้นตำแหน่งหน้าที่ทางการงาน ในสถานศึกษา และองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น คือ คำว่า ครู อาจารย์ นายกฯ ส.ท. เป็นคำที่ใช้กับผู้ที่มีหน้าที่ทางการงาน ถือเป็นกรให้เกียรติและยกย่องผู้ฟัง ใน 5 คำนี้ไม่ใช่เป็นคำบอกบุรุษที่ 1 ยกเว้นคำว่า ครู เมื่อใช้พูดกับนักเรียน

มีข้อสังเกตว่า ในการใช้คำที่เน้นมิติสถานภาพทางสังคม ผู้พูดจะใช้เรียกผู้ฟังเมื่ออยู่ในที่สาธารณะ ซึ่งถือว่าเป็นการให้เกียรติผู้ฟัง หรือบางกรณีเป็นการเรียกที่ถือเป็นการหยอกล้อถึงตำแหน่งที่ผู้ฟังพึงได้รับ ดังนั้น กล่าวได้ว่า การใช้คำที่เน้นมิติสถานภาพทางสังคม ที่เกี่ยว ข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในชุมชนเมืองน่าจะเป็นสิ่งที่พึงเกิดขึ้น เพราะในการใช้คำนี้ ผู้พูดถือว่าไม่ใช่สิ่งที่สำคัญมากนัก เมื่อเทียบกับการให้ความสำคัญกับเรื่องมิติวัยหรือการนับญาติกับบุคคลที่มีโชฎญาติ

ค่านามแทนผู้ฟังที่แสดงการคำนึงถึงมิติสถานภาพทางสังคมควบคู่กับการเรียกผู้ที่เป็นเครือญาติ ที่ปรากฏในชุมชนชนบทและในชุมชนเมือง ก็คือ คำเรียกพระสงฆ์ และ/หรือผู้ผ่านการอุปสมบทมาแล้ว คือ คำว่า เจ้า เช่น น้องเจ้า คำว่า ตัน คำว่า หลวง เช่น หลวง / หลวงนำหน้า ชื่อ เช่น หลวงโชค / คำเรียกญาตินำหน้าหลวง เช่น พี่หลวง น้องหลวง

3. การให้ความสำคัญกับผู้เป็นเครือญาติ และไม่เป็นเครือญาติ

การใช้คำที่เน้นความสัมพันธ์เฉพาะผู้เป็นเครือญาติของชุมชนเมืองทั้ง 6 แห่ง อาจกล่าวได้ดังนี้

3.1 คำในชุมชนเมืองที่เป็นคำใหม่

ค่านามแทนผู้พูดผู้ฟัง คือ ตา ยาย ในชุมชนชนบท ใช้เรียกผู้อาวุโสอย่างเทียบเคียงรุ่นพ่อรุ่นแม่ ของพ่อ/แม่ เท่านั้น แต่ในชุมชนเมืองใช้เรียกญาติผู้ใหญ่ที่เป็นพ่อและแม่ของแม่ และเรียกผู้อื่นอย่างเทียบเคียงชั้นญาติ ส่วนคำว่า อา ซึ่งไม่ปรากฏในชุมชนชนบท ใช้เรียกญาติที่เป็นน้องของพ่อ(ชนบทเรียกน้องของพ่อและแม่ว่า น้ำ โดยไม่แยก)

3.2 คำที่ชุมชนชนบทและชุมชนเมืองใช้กับทั้งญาติและไม่ใช่ญาติ

คำที่ใช้เรียกญาติและไม่ใช่ญาติ คือ ค่านามแทนผู้พูดผู้ฟัง นุ้ย ลูก/โลก ลุง ป้า น้ำ พี่ น้อง การใช้คำดังกล่าว แสดงถึงการใช้คำที่เน้นความสัมพันธ์ในเครือญาติ และการคำนึงถึงความสัมพันธ์กับผู้อื่นในมิติวัย

4. การแสดงความสนิทสนม/ความห่างของความสัมพันธ์

เมื่อใช้คำบอกบุรุษและค่านามแทนผู้พูดผู้ฟัง สิ่งที่ผู้พูดต้องคำนึงถึง คือ ความสนิทสนม หรือความห่างของความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง คำบอกบุรุษและค่านามแทนผู้พูดผู้ฟังบางคำสามารถใช้ได้ทั้งในความสัมพันธ์ที่สนิทและความสัมพันธ์ที่ห่าง ดังต่อไปนี้

ตาราง 19 แสดงคำบอกบุรุษและคำนามแทนผู้พูดผู้ฟัง จำแนกตามการแสดงความสนิท และความห่างของความสัมพันธ์

คำบอกบุรุษและคำนามแทนผู้พูดผู้ฟัง	คำที่แสดงความสนิทของความสัมพันธ์	คำที่แสดงความห่างของความสัมพันธ์
คำบอกบุรุษที่1	กู เค้า ฉัน ผม เรา ฉาน	ฉัน ผม ฉาน
คำบอกบุรุษที่2	แก คุณ ตัวเอง เธอ มึง ตน เดี๋ยว ตัว สู	คุณ ท่าน เธอ ตน เดี๋ยว ตัว
คำนามแทนผู้พูด	เพื่อน ชื่อเล่น(วิทย์,ดีม...) นุ้ย ไป ย่าตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ อา พี่ น้อง ลูก/โลก พ่อแก่ พ่อเฒ่า แม่แก่ แม่เฒ่า	ครู
คำนามแทนผู้ฟัง	ชื่อเล่น(วิทย์,ดีม...) นุ้ย ทวด ไป ย่าตา ยาย ลุง ป้า พ่อ แม่ น้ำ อา พี่น้อง ลูก/โลก พ่อแก่ พ่อเฒ่า แม่แก่ แม่เฒ่า	พ่อค้า แม่ค้า เจ้า ดัน หลวง ผ.อ. อาจารย์ นายทฯ ส.ท.

เปรียบเทียบคำบอกบุรุษและคำนามแทนผู้พูดผู้ฟัง ในชุมชนชนบทและชุมชนเมือง

การปรากฏของคำบอกบุรุษ หรือคำนามแทนผู้พูดผู้ฟังทั้ง 2 ชุมชน อาจแสดงด้วยตาราง ดังนี้

ตาราง 20 แสดงการใช้คำบอกบุรุษที่1 และที่2 ของทั้ง 2 ชุมชน

คำบอกบุรุษที่1	ชุมชนชนบท	ชุมชนเมือง	คำบอกบุรุษที่2	ชุมชนชนบท	ชุมชนเมือง
กู	✓	✓	แก	-	✓
เค้า	✓	✓	คุณ	✓	✓
ฉัน	✓	✓	ท่าน	-	✓
ผม	✓	✓	ตัวเอง	✓	✓
เรา	✓	✓	เธอ	✓	✓
ฉาน	✓	✓	มึง	✓	✓
			ตน	✓	✓
			เดี๋ยว	✓	✓
			ตัว	✓	✓
			สู	✓	✓
			หมั่น	✓	-

ตาราง 21 แสดงการใช้คำนามแทนผู้พูดผู้ฟัง ของทั้ง 2 ชุมชน

คำนามแทนผู้พูด	ชุมชนชนบท	ชุมชนเมือง
ชื่อเล่น (วิทย์, ต้ม...)	✓	✓
เพื่อน	✓	✓
นุ้ย	✓	✓
ครู	✓	✓
โป	✓	✓
ย่า	✓	✓
ตา	✓	✓
ยาย	✓	✓
ลุง	✓	✓
ป้า	✓	✓
พ่อ	✓	✓
แม่	✓	✓
น้ำ	✓	✓
อา	-	✓
พี่	✓	✓
น้อง	✓	✓
ลูก/โลก	✓	✓
พ่อแก่	✓	✓
พ่อเฒ่า	✓	✓
แม่แก่	✓	✓
แม่เฒ่า	✓	✓
นม	✓	-
พ่อลุง	✓	-
แม่ป้า	✓	-
บ่าว	✓	-
สาว	✓	-

คำนามแทนผู้ฟัง	ชุมชนชนบท	ชุมชนเมือง
ชื่อเล่น (วิทย์, ต้ม...)	✓	✓
นุ้ย	✓	✓
พ่อค้า	-	✓
แม่ค้า	-	✓
ผ.อ.	✓	✓
อาจารย์	✓	✓
นายกฯ	✓	✓
ส.ท.	-	✓
อบต.	✓	✓
เจ้า	✓	✓
ต้น	✓	✓
เฒ่า	✓	-
หลวง	✓	✓
ไอ้เกล	✓	-
ไอ้คาง	✓	-
ไอ้คอ	✓	-
ไอ้เต่า	✓	-
ทวด	✓	✓
โป	✓	✓
ย่า	✓	✓
ตา	✓	✓
ยาย	✓	✓
ลุง	✓	✓
ป้า	✓	✓
พ่อ	✓	✓
แม่	✓	✓
น้ำ	✓	✓
อา	-	✓
พี่	✓	✓
น้อง	✓	✓
ลูก/โลก	✓	✓
พ่อแก่	✓	✓
พ่อเฒ่า	✓	✓
แม่แก่	✓	✓
แม่เฒ่า	✓	✓
นม	✓	-
พ่อลุง	✓	-
แม่ป้า	✓	-
บ่าว	✓	-
สาว	✓	-

เมื่อพิจารณาคำบอกบุรุษและค่านามแทนผู้พูดผู้ฟัง จากตารางที่ 19-20 ทั้งในชุมชนเมืองและชุมชนชนบท จะพบว่า คำบอกบุรุษที่ 1 ทั้ง 6 คำ ปรากฏเหมือนกันทั้ง 2 ชุมชน

คำบอกบุรุษที่ 2 ทั้ง 11 คำ ปรากฏเหมือนกัน 8 คำ ปรากฏเฉพาะในชุมชนชนบท 1 คำ คือ หมั่น และปรากฏเฉพาะในชุมชนเมือง 2 คำ คือ แก ท่าน ทั้งนี้การที่คำอื่นได้บางคำมิใช่อยู่เฉพาะในชุมชนชนบท แสดงว่า คำนั้นสูญ หรือเลิกใช้ในชุมชนเมือง เมื่อพิจารณาคำที่ปรากฏเฉพาะในชุมชนเมืองได้แก่ แก , ท่าน น่าจะกล่าวว่าเป็นคำที่รับอิทธิพลมาจากภาษากรุงเทพฯ

ค่านามแทนผู้พูดผู้ฟังในชุมชนชนบท และชุมชนเมืองก็เป็นคำที่เหมือนกันมากกว่าคำที่ต่างกัน ดังที่ ค่านามแทนผู้พูดทั้ง 26 คำ ต่างกันเพียง 8 คำ คือ คำที่ใช้เฉพาะในชุมชนชนบท มี 5 คำ คือ นม พ่อลุง แม่ป้า บ่าว และสาว และคำที่ปรากฏเฉพาะในชุมชนเมือง 3 คำ คือ ตา (ใช้แทนตัวกับลูกของลูกสาว) และยาย (ใช้แทนตัวกับลูกของลูกสาว) อา (ใช้แทนตัวกับ ลูกของพี่ชาย) และใช้ร่วมกันทั้ง 2 ชุมชน มี เพื่อน ครู ชื่อเล่น(วิทย์,ดีม...) น้อย โป่ ย่า พ่อ แม่ ลุง ป้า น้ำ พี่ น้อง และตา ยาย(ในมิตวิัย)

ค่านามแทนผู้ฟัง 39 คำ ต่างกัน 14 คำ คือ คำที่ใช้เฉพาะในชุมชนเมือง มี 6 คำ ได้แก่ พ่อค้า แม่ค้า ส.ท. ตา (ใช้เรียกพ่อของแม่) ยาย (ใช้เรียกแม่ของแม่) และอา (ใช้เรียกน้องชาย/น้องสาวของพ่อ) และคำที่ใช้เฉพาะในชุมชนชนบท มี 11 คำ คือ อบต. เนร ไอ้เกลอ ไอ้คาง ไอ้คอ ไอ้เต่า นม พ่อลุง แม่ป้า บ่าว และสาว และที่ใช้ร่วมกันทั้ง 2 ชุมชน มี คือ เจ้า ต้น หลวง ครู ผ.อ. อาจารย์ นายฯ ชื่อเล่น(วิทย์,ดีม...) น้อย โป่ ย่า พ่อ แม่ ลุง ป้า น้ำ พี่ น้อง (ในเครือญาติและมิตวิัย) และตา ยาย (ในมิตวิัย)

การปรากฏคำบอกบุรุษ และค่านามแทนผู้พูดผู้ฟังที่เหมือน และต่างกันของทั้ง 2 ชุมชน แสดงถึงลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่เหมือน และต่างกันด้วย คือ

1) ทั้งชุมชนชนบทและเมืองยังคงลักษณะทางสังคม ที่ให้ความสำคัญกับผู้ที่เป็นเครือญาติ แต่ชนบทเน้นความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเครือญาติทั้งรุ่นพ่อของพ่อ/แม่ และแม่ของแม่ (พ่อแก่, พ่อเต่า ,แม่แก่, แม่เต่า) รุ่นแม่ (นม) ในรุ่นของพี่ชาย/ พี่สาวของพ่อ/แม่ (พ่อลุง, แม่ป้า) และพี่ชาย/พี่สาว(บ่าว,สาว) ต่างจากคนที่ไม่ใช่ญาติเด่นชัดกว่าในชุมชนเมือง ซึ่งใช้คำที่แสดงได้ 2 มิติ คือ มิตวิัย และมิตีความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ได้แก่ ตา ยาย ซึ่งเป็นคำยืมจาก ภาษากรุงเทพฯ และคำว่า ลุง ป้า น้ำ พี่ น้อง ซึ่งเป็นศัพท์พื้นฐาน

2) ชุมชนชนบทยังคงให้ความสำคัญที่จะจำแนกเพื่อนสนิท กับเพื่อนในความ สัมพันธ์ที่ไม่สนิท จึงปรากฏคำที่ใช้เรียกเพื่อนที่สนิทสนม ว่า ไอ้เกลอ ไอ้คาง ไอ้คอ และไอ้เต่า

3) ชุมชนชนบทยังคงให้ความสำคัญกับการบวชเรียนในพระพุทธศาสนา และความสัมพันธ์ระหว่างคนที่รู้จักกัน จึงปรากฏคำที่ใช้เรียกผู้ที่ดำรงอยู่ในสมณเพศ และผู้ที่เคยผ่าน

การอุปสมบท คือ คำนามแทนผู้ฟังที่เป็นพระสงฆ์ คือ เจ้า ดั้น เณร หลวง ส่วนที่ใช้แทนผู้ที่ลาสิกขาแล้ว และเป็นญาติหรือนับญาติ จะเรียกด้วยคำว่า เณร นำหน้าชื่อ หรือใช้คำนับญาตินำหน้าคำเรียกพระสงฆ์ เช่น พี่เจ้า พี่หลวง น้ำเจ้า น้ำหลวง หรือใช้คำว่า หลวง หรือ เจ้า นำหน้าชื่อตัว เช่น หลวงไก่ หลวงแดง เจ้าไก่ เจ้ากุ่ม ซึ่งเป็นการให้เกียรติผู้ฟังว่าเคยบวชเรียนแล้ว หรือเคยบวชเรียนอยู่ในพุทธศาสนา เป็นต้น ส่วนในชุมชนเมืองจะเรียกเฉพาะเมื่อดำรงอยู่ในสมณเพศเท่านั้น

กล่าวได้ว่า การใช้คำบอกบุรุษ และคำนามแทนผู้พูดผู้ฟังในภาษาไทยถิ่นใต้กลุ่มนครศรีธรรมราช ทั้งในชุมชนเมือง และในชุมชนชนบท มีลักษณะที่เหมือนกันมากกว่าความต่าง ถึงแม้ว่า ในชุมชนชนบทเน้นการให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ในเครือญาติ มากกว่าในชุมชนเมือง และในชุมชนเมืองน่าจะมีการรับอิทธิพลมาจากภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ (เห็นได้จากการใช้คำใหม่) มากกว่าในชุมชนชนบท แต่อย่างไรก็ตามทั้ง 2 ชุมชนยังคงเน้นการให้ความสำคัญกับมิติวัย หรือ การนับญาติกับผู้ที่ไม่ใช่ญาติ